

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA PEDAGOGICKÁ

KATEDRA ČESKÉHO JAZYKA A LITERATURY

Bakalářská práce

Lexikon nejmladší generace v Karlových Varech

Tereza Hojsáková

Český jazyk se zaměřením na vzdělávání

(2019 – 2022)

Vedoucí bakalářské práce: doc. PaedDr. Helena Chýlová, PhD.

Plzeň 2022

Čestné prohlášení:

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma

„Lexikon nejmladší generace v Karlových Varech“

vypracovala samostatně pod odborným dohledem vedoucího bakalářské práce za použití pramenů uvedených v příložené bibliografii.

V Plzni dne

.....

podpis autora

Poděkování

Tímto bych chtěla poděkovat doc. PaedDr. Heleně Chýlové, PhD., za obětavé vedení mé bakalářské práce a za cenné rady, které mi byly poskytovány při konzultacích. Také tímto děkuji studentům z Obchodní akademie a z Prvního českého gymnázia, kteří mi se souhlasem poskytli podklady pro můj výzkum.

Tereza Hojsáková

V Plzni dne 23. 6. 2022

Obsah

ÚVOD	1
1. POUŽITÉ METODY A STANOVENÍ HYPOTÉZ	2
TEORETICKÁ ČÁST	4
2. VYMEZENÍ GENERACE	4
2.1. Generace Z	4
3. STRATIFIKACE NÁRODNÍHO JAZYKA	5
3.1. Strukturní útvary národního jazyka	5
3.2. Nestrukturní útvary národního jazyka	7
4. MLUVENÝ PROJEV	9
4.1. Dialog a monolog	10
4.1.1. Dialogické žánry	10
4.1.2. Monologické žánry	11
5. LEXIKUM V BĚŽNÉ MLUVĚ	12
5.1. Sociolektismy	12
5.1.1. Slangismy	13
5.1.2. Profesionalismy	13
5.2. Anglicismy	14
5.3. Neologismy	14
5.4. Vulgarismy	15
PRAKTICKÁ ČÁST	16
6. CHARAKTERISTIKA PROSTŘEDÍ	16
6.1. Charakteristika Obchodní akademie v Karlových Varech	16
6.2. Charakteristika Prvního českého gymnázia v Karlových Varech	17
7. LEXIKON STUDENTŮ Z OBCHODNÍ AKADEMIE	17
7.1. Dialogy se studenty z Obchodní akademie	17

7.2.	Výrazy spisovné	28
7.3.	Výrazy obecně české	28
7.4.	Studentský slang.....	29
7.5.	Parazitní slova	29
8.	LEXIKON STUDENTŮ Z PRVNÍHO ČESKÉHO GYMNÁZIA	31
8.1.	Monology studentů z Prvního českého gymnázia	31
8.2.	Výrazy spisovné	36
8.3.	Obecně české výrazy	36
8.4.	Slangismy	36
8.5.	Anglicismy	37
8.6.	Výrazy přejaté	37
8.7.	Vulgarismy	38
8.8.	Parazitní slova	38
9.	ANALÝZA MLUVENÝCH PROJEVŮ Z JINÝCH JAZYKOVÝCH ROVIN.....	39
10.	KOMPARACE MLUVY STUDENTŮ Z DOTAZOVANÉ OBCHODNÍ AKADEMIE A Z DOTAZOVANÉHO GYMNÁZIA.....	41
11.	SLOVNÍČEK DOKLADŮ	42
11.1.	Popis stavby slovníkového hesla.....	42
11.2.	Ukázka hesla	43
11.3.	Slovníček dokladů ze sběru	44
	ZÁVĚR	47
	LITERATURA A INTERNETOVÉ ZDROJE	49
	RESUMÉ.....	52

ÚVOD

Cílem této bakalářské práce je analýza běžné mluvy studentů nejmladší generace v Karlových Varech. Pro téma jsem se nadchla, protože z Karlových Varů pocházím, a jako budoucí učitelku českého jazyka mě téma mluvy mladé generace zaujalo. Sběr materiálu, který jsem pro svou práci získala, nám poslouží nahlédnout do problematiky mluveného projevu a slovní zásoby dnešní mládeže. Vývojové tendence a samotná podoba mluveného jazyka je téma, které mě zajímá. Doba se mění a modernizuje, stejně jako český jazyk. Vliv na změny jazyka mají řady faktorů. Mezi ně můžeme řadit například sociální sítě, moderní technologie i novodobé pořady a filmy. Slovní zásoba mladé generace je obohacena nejen o neologismy, či slova přejatá z cizích jazyků, jejich lexikon je ovlivňován řadou dalších vlivů, které se jeví zajímavě, a které jsou také předmětem zkoumání této práce.

1. POUŽITÉ METODY A STANOVENÍ HYPOTÉZ

Bakalářská práce je rozdělena na dvě části, na teoretickou část a praktickou část. V části teoretické je užitá studijní metoda, která spočívá ve shromáždění a také studiu zdrojů, které jsou potřebným podkladem pro mou práci. V teoretické části jsem čerpala z odborných publikací a literatury, které jsou uvedeny v soupisu na konci práce. Ke studiu jsem také použila internetové zdroje a odborné časopisy.

Část praktická obsahuje sběr materiálu mluvených projevů mládeže, který byl pořizován na podzim roku 2021. Zdrojem této analýzy je třináct studentů ze středních škol v Karlových Varech. Studenti z obchodní akademie jsou ve třetím ročníku a studenti z gymnázia letos skládají maturitní zkoušku, jsou ve čtvrtém ročníku.

První metoda, kterou jsem pro svou praktickou část užila, je **rozhovor**. Psychologický slovník uvádí termín rozhovor jako nejčastěji používanou diagnostickou a výzkumnou techniku, která spočívá v dotazování.¹ Podle J. Zemana je rozhovor definován jako „soubor vzájemně hierarchizovaných jednotek - replik“.² **Metodu rozhovoru** jsem užila u studentů z Obchodní akademie. Pořádila jsem nahrávky, kde vedu rozhovor se studenty. **Témata** byla zejména: koničky studentů, maturitní ročník, covid-19, výuka během pandemie covidu-19 a dopad pandemie na běžný život. Uvědomuji si, že na mluvu studentů měla vliv řada faktorů, a tak některá naše zjištění mohou být relativní. Při pořizování nahrávek se mnou a se studenty seděla ve třídě jejich třídní učitelka. Tento stav mohl být příčinou zkreslení a běžná mluva byla ovlivněna. Domnívám se, že studenti si na svůj projev dávali pozor a hlídali si, co říkají. V běžném rozhovoru s jejich kamarády a v neformálním prostředí se jejich projev může lišit. Třídní učitelka studenty obeznámila s tím, že rozhovory budou užity v bakalářské práci.

Z tohoto důvodu jsem se studenty gymnázia v Karlových Varech zvolila jinou metodu pořizování zdrojů k analýze. Studenti mi poskytli zvukový záznam jejich monologu, který nahrávali doma, a tak nebyli ovlivněni vlivy školního prostředí a jiných faktorů, které by mohly jejich mluvu zkreslit. **Monolog** je definován jako projev jednoho

¹ HARTL, Pavel a Helena HARTLOVÁ. *Psychologický slovník*, 2000.

² ZEMAN, Jiří. *Verbální a neverbální prostředky v komunikaci mládeže*, 2013, s. 18

člověka.³ Studenti byli požádáni, aby monolog pojali jako představení se kamarádovi. Ve zvukovém záznamu mluvili o sobě, o svých koníčcích a o svém volném čase. Nahrávky, které byly pořízeny, jsem následně přepsala pomocí zjednodušené české fonetické transkripce.

Stanovili jsme si **základní hypotézy**:

- 1) Předpokládáme, že výzkum mluvy mládeže prokáže malý či dokonce nulový výskyt vulgarismů, zejména u studentů z Obchodní akademie, kteří byli předem informováni, že rozhovory budou použity do bakalářské práce. Gymnazisté se tuto skutečnost dozvěděli po poskytnutí monologů.
- 2) Předpokládáme, že v mluvě mladé generace budou hojně užity výrazy slangové, zejména slang studentský a zájmový.
- 3) Předpokládáme výskyt profesionalismů, zejména u studentů z gymnázia, s ohledem na téma promluv.
- 4) Předpokládáme výskyt anglicismů, které v posledních letech čím dál více tvoří mluvu mladé generace.
- 5) Předpokládáme absenci dialektismů.

³ GAVORA, Peter, *Učitel a žáci v komunikaci*, 2005, s. 67

TEORETICKÁ ČÁST

2. VYMEZENÍ GENERACE

Generaci můžeme charakterizovat z několika hledisek. Z biologického hlediska termínu rozumíme jako rozmezí mezi narozením člověka a narozením jeho potomka.⁴ Z hlediska sociologie se termínem generace rozumí skupina lidí, kteří se narodili ve stejné době a jsou přibližně stejně staří.⁵ Každá generace se odlišuje a vyznačuje svými potřebami, hodnotami i očekáváním.

Můžeme se setkat se sedmi generacemi. Generace Hrdinů, Generaci Builders, Baby Boomers, Generaci X, Generaci Y, Generaci Z a Generaci Alfa. Každá generace je něčím specifická a charakteristická, jsou produktem událostí, lídrů, rozvoje a trendů jejich doby.⁶ V našem výzkumu jsme pracovali s generací Z.

2.1. Generace Z

Příslušníci generace Z jsou první, kteří se narodili do digitálního světa. Lidé patřící do generace Z se narodili mezi léty 1995 – 2009. Jsou již od útlého věku obklopeni moderními technologiemi, jako jsou mobilní telefony, osobní počítače, notebooky a mimo jiné se také pohybují v prostředí sociálních sítí, kde tráví velkou část svého času. Tato generace oproti předchozím nejvíce využívá moderní technologie, a tak se můžeme často setkat s názory, že je technologiemi ohrožena. Vyznačuje se individualismem. Rychlost a závislost na technologiích patří do jejich života. Generace Z se vyznačuje samozřejmě i svobodou. Jsou to děti doby počítačů a doby internetu. Sociální sítě jako je Facebook, Twitter, Instagram, Pinterest, Snapchat se staly nedílnou součástí jejich života.⁷

⁴ MCCRINDLE, Mark. *The ABC of XYZ: understanding the global generations.*, 2014

⁵ GEIST, Bohumil. *Sociologický slovník.*, 1992. s. 647

⁶ MCCRINDLE, Mark. *The ABC of XYZ: understanding the global generations.*, 2014.

⁷ FLENEROVÁ, Anežka., *Generace X Y Z na trhu práce*, 2017, s.13

3. STRATIFIKACE NÁRODNÍHO JAZYKA

Pod pojem **národní jazyk** řadíme všechny regionální, sociální a funkční podoby jazyka, které slouží příslušníkům národa k tomu, aby pokryli komunikační potřeby a to jak v pohledu synchronním, tak v pohledu diachronním. Marie Krčmová uvádí, že současná čeština, jako národní jazyk Čechů, je souborem nejrůznějších forem existence češtiny.⁸ Čeština, jako národní jazyk, není na celém území, kde se užívá, stejná. Skládá se z několika útvarů.

Čeština, jakožto uspořádaný model stratifikace jazyka, rozlišuje strukturní a nestrukturní útvary. Pokud mluvíme o **strukturních útvarech** národního jazyka, řadíme sem standardní češtinu (spisovnou češtinu, hovorovou češtinu) a nestandardní češtinu (obecnou češtinu, interdialekty, dialekty). Pokud mluvíme o **nestrukturních útvarech** (polotvarech) národního jazyka, řadíme sem profesní mluvu, slang a argot.

3.1. Strukturní útvary národního jazyka

Strukturní útvary českého jazyka jsou ty útvary českého jazyka, které se vyznačují vlastní strukturou. Tedy jsou u nich zastoupeny všechny jazykové roviny, kde mají vlastní gramatiku. Ke strukturním útvarům patří **spisovná čeština**, kterou považujeme za nejdůležitější útvar národního jazyka. V Novém encyklopedickém slovníku⁹ je definována jako *systém jazykových prostředků, které jsou celonárodně užívány především v psané formě a v oficiálních projevech mluvených. Spisovná čeština je centrálním a regulovaným útvarem národního jazyka, dále kulturní varietou s vyšší sociální prestiží. Plní i funkci integrační, národně reprezentativní a kulturotvornou. Je kodifikována v mluvnících, slovnících nebo v pravidlech pravopisu a výslovnosti. Jádrem spisovné češtiny jsou prostředky stylově neutrální (okno, židle, stůl, před, za). Prostředky knižní nacházíme spíše již jen v uměleckých nebo odborných textech (kterak, nýbrž, odušil), hovorové prostředky zejména ve formě mluvené (píšou, mlíko). V projevech citově příznakových jsou užívány prostředky expresivní (miminko, brouček,*

⁸ KRČMOVÁ, M. *Stratifikace národního jazyka*. [online]. Dostupný na <https://www.phil.muni.cz/linguistica/art/krcmova/krc-012.pdf> s.1

⁹ KARLÍK, Petr, Marek NEKULA a Jana PLESKALOVÁ, ed. *Nový encyklopedický slovník češtiny*. 2016. s. 1111.

debakl). *Je to nejdokonalejší a nejdůležitější útvar národního jazyka.*¹⁰ Užívá se především v projevech psaných, využití však nacházíme i v mluvené formě, zejména při sledování vyšších komunikačních cílů, jako jsou oficiální promluvy, například ve vědě.

Pro **hovorovou češtinu** je typické mísení spisovných a nespisovných prostředků. Vyznačuje se relativní tolerancí a otevřeností vůči prvkům dosud nepřijatým kodifikací, ale běžně používaným a teritoriálně do jisté míry neomezeným, píše Bogoczová.¹¹ Samotné vymezení termínu hovorová čeština není lehké, protože je mezi lingvisty vnímán velmi nejednotně. Havránek například vymezil pojem jako *funkční vrstvu spisovného jazyka, která slouží k běžnému dennímu hovoru.*¹² Bělič zase chápal hovorovou češtinu jako *jazykový útvar zbavený prvků knižních a nespisovných.*¹³ Je tak chápána jako mezistupeň, přes který pronikají do spisovné češtiny prostředky ne plně spisovné. Zmírňuje i napětí mezi kodifikovanou normou a běžným územ.

Vymezení pojmu **obecná čeština** se také může jevit jako problematické. Ve starší lingvistice je synonymem pro pojem *obecný jazyk*. S tímto pojmem pracoval ve svém vymezení obecné češtiny i Havránek, mluvil „o *obecném jazyku, který nemá, na rozdíl od nářečí, úzké místní vymezení*“. Dále ho chápe jako *v podstatě středočeské nářečí, které však přeskočilo určité území a šíří se i za hranice země české, je více nářečím sociálním než místním.* (Havránek, 1934) Daneš píše, že obecná čeština v poměru k lokálním nářečím plní úkol kojné a do jisté míry tak supluje spisovný jazyk. A v poměru ke spisovnému jazyku plní úkol jazyka lidového, a kromě toho se svou funkcí odlišuje od hovorové vrstvy spisovné.¹⁴ Marie Krčmová ve svém pojetí termínu píše, že v lingvistickém smyslu je "obecná čeština" nespisovným útvarem buď interdialektické povahy, tedy stojícím naroveň málo stabilizovaným interdialektům středomoravskému,

¹⁰ KLIMEŠ, L. *Úvod do studia českého jazyka*. 1983, s.123

¹¹ BOGOCZOVÁ, Irena. *Textová opora ke studiu mluveného českého jazyka a dialektologie*. 2009. 20s.

¹² KARLÍK, Petr, Marek NEKULA a Jana PLESKALOVÁ, ed. *Nový encyklopedický slovník češtiny*. 2016. s. 1111.

¹³ KARLÍK, Petr, Marek NEKULA a Jana PLESKALOVÁ, ed. *Nový encyklopedický slovník češtiny*. 2016. s. 1111.

¹⁴ DANEŠ, František. *Český jazyk na přelomu tisíciletí*. 1997, s. 15

východomoravskému apod., nebo nespisovným útvarem s širší platností, který stojí v blízkosti spisovného jazyka, na jehož normu má prokazatelný vliv. "15

Dnes však obecnou češtinu chápeme jako jazyk mluvené, soukromé, případně poloveřejné komunikace, regionálně i sociálně málo příznakový, který se z pozice jedné z nestandardních forem češtiny dostává do postavení jejího substandardu.¹⁶

Dialekt značí geograficky vymezený útvar národního jazyka, který se vyskytuje vázaně na lokalitu. Mezistupněm mezi dialekty a spisovným jazykem jsou **interdialekty**. Jsou to nespisovné útvary typické pro větší regiony. Vznikají nivelizací nářečních rozdílů a jedním z nich je svým původem i obecná čeština. „V obou základních útvarech národního jazyka (spisovný jazyk a dialekty) je struktura na základě poznání normy zachytitelná a popsitelná; při popisu však upíráme v případě dialektů pozornost spíše jevy odlišné od spisovného jazyka, respektive jevy vzniklé samostatným vývojem staršího stavu češtiny, nikoli na struktury jako celek“, píše M. Krčmová.¹⁷ Na Moravě můžeme hovořit například o středomoravském či východomoravském dialektu. Na území Čech můžeme za interdialekt považovat právě obecnou češtinu.

3.2. Nestrukturní útvary národního jazyka

Nestrukturní útvary nemají vlastní gramatiku, nejsou zastoupeny ve všech jazykových rovinách, a tak je označujeme jako takzvané *poloútvary*¹⁸. Zahrnují sociolekty, slang, profesní mluvu a argot.

Sociolekty se rozdělují na profesní, zájmovou mluvu, argot a obecný slang. Mají podobu nespisovné nebo hovorové vrstvy speciálních pojmenování realizované v běžném jazykovém styku lidí, kteří jsou vázani stejným pracovním prostředím či stejnou sférou zájmů.

¹⁵ KRČMOVÁ, M. *Stratifikace národního jazyka*. [online] .2005. Dostupný na <https://www.phil.muni.cz/linguistica/art/kremova/krc-012.pdf> s.2-3

¹⁶ KARLÍK, Petr, Marek NEKULA a Jana PLESKALOVÁ, ed. *Nový encyklopedický slovník češtiny*. 2016. S. 1111

¹⁷ KRČMOVÁ, M. *Stratifikace národního jazyka*. [online]2005., Dostupný na <https://www.phil.muni.cz/linguistica/art/kremova/krc-012.pdf> s. 2-3

¹⁸ ČECHOVÁ, Marie, Marie KRČMOVÁ a Eva MINÁŘOVÁ. *Současná stylistika*. 2008. s. 66

Profesní mluva je často užívána ve společenství lidí či skupinách lidí, kteří vykonávají stejnou profesi. Jsou to často užívané výrazy, kterým lidé, kteří nejsou z oboru, nemusí rozumět. Například v mluvě technických či řemeslnických profesí to mohou být výrazy jako: falcmašina, bakna, cyntyla a podobně. Jan Chloupek hovoří o profesní mluvě jako o „*obecně petrifikovaném souboru verbálních i neverbálních návyků v komunikování uvnitř určitého prostředí, založený na postulátu ekonomičnosti a výsledné jednoznačnosti vyjádření*“.¹⁹

Argot chápeme jako specifickou lexikální vrstvu, která je příznačná pro neoficiální nebo ústní komunikaci sociálních skupin v takzvaných kriminálních prostředích. Autoři ho definují různě, často se setkáváme s definicí, že je to „mluva podsvětí“.²⁰ Mluvu argotu používají zločinci, kriminálníci a lidé závislí například na alkoholu či drogách.

Obecný slang pojímá nejrůznější slangy, které jsou vázané na konkrétní prostředí a společenství lidí. Existuje několik druhů slangu: studentský slang, motoristický slang, sportovní slang, zvláště tedy vymezujeme **zájmový slang**. Typickým příkladem je sportovní slang, pro který je specifický lexikon z oblasti sportu. Například: australan, bafík nebo bedna.

Někteří lingvisté pod pojmy slang zahrnují i argot, jiní zase řadí ke slangu profesní mluvu. Jak Čechová a Minářová uvádějí, je tomu tak pro některé společné rysy všech sociolektů, například jejich mluvnost, užívání v neoficiální komunikaci, skupinovitost apod.²¹ Ovšem některými rysy se odlišují, rozdílná je již samotná **motivace** vzniku slangu a argotu od profesní mluvy. Pro slang a argot je příznačné emotivní a expresivní ladění a vyznačují se snahou aktualizovat, ironizovat nebo působit humorně. Motivace profesní mluvy se liší. Můžeme si všimnout výrazné snahy profesionálů tvořit racionální názvy, které jsou často krátké a výstižné.²²

¹⁹ KOMÁREK, Miroslav, Oldřich ULÍČNÝ a Jana JANČÁKOVÁ. *Spisovná čeština a jazyková kultura 1993: sborník z olomoucké konference*. 1995, s. 44

²⁰ HUGO, Jan, ed. *Slovník nespisovné češtiny: argot, slangy a obecná mluva od nejstarších dob po současnost : historie a původ slov*. 2006. s. 12

²¹ ČECHOVÁ, Marie, Marie KRČMOVÁ a Eva MINÁŘOVÁ. *Současná stylistika*. 2008. s. 72

²² ČECHOVÁ, Marie, Marie KRČMOVÁ a Eva MINÁŘOVÁ. *Současná stylistika*. 2008. s. 72

4. MLUVENÝ PROJEV

Mluvená forma jazyka je v běžném životě prioritní a od psané formy se značně liší. *Mluvené projevy probíhají nepřetržitě v čase a jsou vázány na konkrétní situaci časovou nebo místní, proto hovoříme o tzv. situační zakotvenosti mluveného projevu*²³. Čím více je mluvený projev předem připraven, tím méně rysů mluvenosti má. Mluvené projevy mohou být **spontánní**, nepřipravené a mají většinou formu dialogu. Je zde důležitý přímý kontakt posluchače s mluvčím. Nepřipravené projevy bývají velmi expresivní a jsou pro ně příznačné rozvolněné větné stavby. Mezi **připravené projevy** patří například přednáška či referát.

Podstatným znakem mluvené komunikace je plynutí v čase a takzvaná literárnost. V mluvených projevech se ovšem setkáváme také s **odchylkami** od lineárního projevu. Eva Jandová uvádí, že jako odchylku lze chápat i kontaktové prostředky, jako jsou různé formy oslovení partnera komunikace.²⁴

Mezi odchylky, které vybočují z hlavní promluvové linie, řadíme **vsuvky**.²⁵ Jejich výskyt je také typickým znakem mluvené komunikace. Vsuvky bývají v mluvené řeči obvykle signalizovány zvukově a také oddělovány pauzami. Zvuková odlišnost bývá v mluveném projevu jediným signálem pro vymezení části projevu jako vsuvky.²⁶ Často se můžeme setkat s vsuvkami **obsahově doplňujícími**, protože obsah promluvy se někdy může dožadovat určitého doplnění nebo zpřesnění výpovědi mluvčího. Autor projevu v mluvené komunikaci tak pomocí vsuvek vysvětlí a zdůvodní její obsah. Alena Jaklová řadí mezi znaky a rysy, které se vyznačují v mluvených projevech, **užívání zvukových prostředků**, které nemají v písemném projevu paralelu, například pauzy, přízvuky. Uvádí i vázanost na tempo a čas, a také menší závaznost, která je způsobená absencí trvalosti písemného záznamu.²⁷

²³ NIKLESOVÁ, Eva. *Teorie a praxe řečového projevu: úvodní kurs pro studující učitelství na 1. stupni ZŠ*. 2011, s.117

²⁴ BOOGOCZOVÁ, Irena., FIC, Karel., CHLOUPEK, Jan., JANDOVÁ, Eva., KRČMOVÁ, Marie., MÜLLEROVÁ, Olga. *Tváře češtiny*. 2000, 23s.

²⁵ Vsuvka je tradičním, z hlediska jazykovědy předteoretickým pojetím, jazykový výraz, který je vsunut (vložen) do nějaké věty a strukturně s ní nesouvisí; typická v. má podobu věty hlavní, včetně možné spojky

²⁶ BOOGOCZOVÁ, Irena., FIC, Karel., CHLOUPEK, Jan., JANDOVÁ, Eva., KRČMOVÁ, Marie., MÜLLEROVÁ, Olga. *Tváře češtiny*. 2000. 23s.

²⁷ JAKLOVÁ, Alena. *Existuje mluva mládeže?*. In: *Český jazyk a literatura*. 1993-1994, s.54-57

4.1. Dialog a monolog

Dialog je jednou z forem nepřipraveného mluveného projevu. Zdeněk Vybíral pojem dialog synonymicky přirovnává k termínu rozhovor.²⁸ Dialog považován za rozhovor mezi dvěma a více lidmi, tedy oproti **monologu**, který je definován jako projev jednoho člověka.²⁹

4.1.1. Dialogické žánry

Pokud se účastníci rozhodnou vést mezi sebou dialog, rozhodli se hovorem mezi sebou něco řešit, či strávit spolu čas. Účastníci při hovoru mohou jíst, pít, vařit nebo třeba uklízet. Podle Olgy Müllerové se při komunikaci v podobě dialogu vyskytují typické žánry, které jsou následující³⁰:

- „klábosení“ – povídání si o čemkoli: Jde o prototyp fatické komunikace s velkou tematickou dynamikou. Důležitou roli hrají společné zájmy, problémy a způsob života. Často se jedná o živý, neřízený a spontánní dialog, který se častěji odehrává mezi ženami. Pod tento typ dialogu lze zahrnout i útvary českého jazyka, které lidově nazýváme drby, klepy apod.
- Výměna názorů: Odehrává se jako živější diskuze o tématu, které je pro partnery zajímavé a někdy i poněkud závažné. Probíhá zde argumentace a vzájemné vysvětlování.
- Svěřování se („zpověď“): Probíhá tehdy, když se jeden partner v intimním rozhovoru svěří druhému. Rozhovor je monotematický, partner, který se zpovídá, uvažuje, vypravuje a zdůvodňuje.

²⁸ VYBÍRAL, Zbyněk. Psychologie komunikace. Vyd. 2. Praha: Portál, 2009. s.117

²⁹ GAVORA, Peter, *Učitel a žáci v komunikaci*, 2005, s. 67

³⁰ BOOGOCZOVÁ, Irena., FIC, Karel., CHLOUPEK, Jan., JANDOVÁ, Eva., KRČMOVÁ, Marie., MÜLLEROVÁ, Olga. *Tváře češtiny*, 2000. s 23.

4.1.2. Monologické žánry

Podobně jako u dialogu, i monolog se vyznačuje svými druhy či žánry. Často se můžeme setkat s monologickými projevy odbornými, které často doprovází nějakou činnost, můžeme se tak setkat například v odborných přednáškách nebo referátech, které jsou postavené na práci s názornými pomůckami. Oproti tomu monolog neformální, v domácím prostředí, může být doprovázen běžnou domácí činností, ovšem to se v monologu nijak neprojeví. Může maximálně vést ke změně monologu na dialog, protože se tato činnost stane tematizovanou. Pro monologické situace jsou typické tyto žánry³¹:

- Vypravování příhody: Podstatné u vypravování je jeho délka, tematická sevřenost a srozumitelnost. Vyznačuje se dějovou linií a důležitou roli hrají jazykové výstavby. S vypravováním se setkáme v každodenní rodinné či přátelské spontánní komunikaci.
- Výklad odborného problému, referát: Projev je zaměřen na odborné téma a vztah k partnerovi je často v úplném pozadí. Odehrává se často v pracovním a formálním prostředí. Nacházíme v něm velký výskyt spisovných tvarů.
- Věřejný projev, přednáška: U veřejného projevu či přednášky mluvčí předpokládá, že je téma pro posluchače zajímavé a důležité. Často mluvčí hovoří k velkému množství posluchačů. Proto je důležité, aby byl projev velmi dobře připraven.
- Slavnostní oficiální projev: S tímto projevem se nejčastěji setkáme na formálních a slavnostních událostech, jako jsou svatby, pohřby či projevy veřejných osob v masmédiích.

³¹ BOOGOCZOVÁ, Irena., FIC, Karel., CHLOUPEK, Jan., JANDOVÁ, Eva., KRČMOVÁ, Marie., MÜLLEROVÁ, Olga. *Tváře češtiny*, 2000. 23s.

5. LEXIKUM V BĚŽNÉ MLUVĚ

Běžně mluvený jazyk či běžná mluva je funkční podoba národního jazyka, která může být z hlediska strukturního naplněna kteroukoli varietou (spisovný jazyk, interdialekt, obecná čeština, dialekt). Její lexikum je obohaceno o lexikální prostředky různých sociolektů.³²

Lexikon a vyjadřování mladé generace závisí na každém jedinci a jeho individualitě. Každý má jiné sklony k vyjadřování a lidé se ve volbě výrazů mohou lišit. Je to způsobené tím, že někdo má rád výrazy moderní, někdo archaické. Někteří přebírají slova z cizích jazyků a jiní naopak zarytě pátrají po domácích výrazech v jakékoli souvislosti.³³

5.1. Sociolektismy

Sociolektismy jsou vymezovány jako svébytná součást národního jazyka, jež má podobu nespisovné nebo hovorové vrstvy speciálních pojmenování (jednoslovných i frazémů), realizované v běžném, nejčastěji polooficiálním nebo neoficiálním jazykovém styku lidí vázaných stejným pracovním prostředím nebo stejnou sférou zájmů a sloužící jednak specifickým potřebám jazykové komunikace.³⁴ Podle Nového encyklopedického slovníku lze lexikální prostředky sociolektů rozčlenit na **slangismy** a **profesionalismy**. Je ovšem z několika prací autorů patrné, že vymezení základních pojmů, jejichž sociální dialektologie užívá, není zcela ustálené a jednotné, jak připomíná Lucie Radková.³⁵ V současném českém lingvistickém prostředí vnímáme termín sociolekt jako hyperonymum pro slang, profesní mluvu i argot.

³² ČECHOVÁ, Marie, Marie KRČMOVÁ a Eva MINÁŘOVÁ. *Současná stylistika.*, 2008, s.201

³³ CHLOUPEK, Jan. *Stylistika pro učitele.* Ostrava: Ostravská univerzita, 1997. s.14

³⁴ *Nový encyklopedický slovník češtiny*, [online]. Dostupný na czechency.org/slovník/

³⁵ RADKOVÁ, Lucie. *Jak se mluví za zdmi českých věznic.* Ostrava: Filozofická fakulta Ostravské univerzity v Ostravě, 2012, s.9

5.1.1. Slangismy

Slangismy se jeví jako nespisovné názvy s citovým a expresivním příznakem, které se vyznačují motivací zvýraznit výjimečnost prostředí, a vztah, který mluvčí k němu má.³⁶ Často se proto uplatňují prostředky expresivní, hlavně v zájmovém slangu. *Existují obory, v jejichž slangu převládá funkce prostěsdělná (například hornický slang), v jiných naopak převažuje funkce expresivní (například studentský slang),* píše Klimeš.³⁷ Pokud existuje pro označení jedné skutečnosti více slangových synonymních výrazů, oba póly se více či méně krystalizují. Například **pedagogická fakulta** (ve studentském slangu): pedák, pedák, pedárna, pajďák, pajďas. Míra expresivity se pohybuje od minimální (pedák) až po maximální (pajďas).³⁸ Mezi další příklady studentského slangu můžeme uvést³⁹: *seminárka* (seminární práce), *šprtat* (mechanicky, těžce studovat), *vědárna* (vědecká knihovna), *lingvista* (student oboru Český jazyk), *souborka* (souborná zkouška), *brnkačka*, *rychlówka* (charakteristika zkoušky ve škole), *bedna* (charakteristika studenta), *docan*, *docík* (docent), *letňák* (letní semestr), *kolejka* (ubytovací průkaz na koleji).

5.1.2. Profesionalismy

Definice a pojetí pojmu se u autorů opět liší a status profesionalismů, stejně jako profesní mluvy, zůstává poněkud nejasný. V publikaci O české terminologii se profesionalismy charakterizují jako *názvy utvořené spisovnými prostředky a postupy*.⁴⁰ Nový encyklopedický slovník zase uvádí, že za profesionalismy se označují nespisovné názvy terminologické povahy motivované důvody věcnými, zejm. snahou o výrazovou úspornost, jednoznačnost v daném prostředí a mobilnost v mluvené komunikaci.⁴¹ Já osobně se ztotožňuji s definicí od Jana Chloupka, který mluví o *souboru vyjadřovacích prostředků určité skupiny zaměstnanců. Kteří při pracovním procesu nebo při výkonu služby užívají termínů či terminologických spojení bez zření k jejich spisovnosti, a to pouze pro jejich výrazovou úspornost a spolehlivou jednoznačnost*

³⁶ Nový encyklopedický slovník češtiny, [online]. Dostupný na : czechency.org/slovník/

³⁷ KLIMEŠ, L. (ed.) *Sborník přednášek z VI. konference o slangu a argotu v Plzni*. 1998. s. 52

³⁸ KLIMEŠ, L. (ed.) *Sborník přednášek z VI. konference o slangu a argotu v Plzni*. 1998. s. 52

³⁹ BÁČA, M. *K výzkumu studentského slangu*, dostupné na : nase-rec.ujc.cas.cz

⁴⁰ POŠTOLKOVÁ, Běla, Miroslav ROUDNÝ a Antonín TEJNOR. *O české terminologii*. 1983. s. 45

⁴¹ Nový encyklopedický slovník češtiny, [online]. Dostupný na : czechency.org/slovník/

v daném kontextu.⁴² Jako profesionalismy fungují dnes mnohé výrazy starého řemeslnického názvosloví, které byly v oficiální komunikaci nahrazeny terminologií oborů. Například krejčovské *příklopec/poklopec* ‘rozparek’.

5.2. Anglicismy

Se slovy přejatých z cizích jazyků se setkáváme stále častěji, zejména s anglicismy. Mladou generaci ovlivňují sociální sítě, na kterých s anglicismy přichází do styku téměř denně. Mládež to často pojímá jako trend a velká spousta lexikonu mladých lidí se bez anglicismů již téměř neobejde. Pod pojmem anglicismus chápeme *jazykový prvek přejatý z angličtiny do jiného jazyka nebo podle angličtiny v něm vytvořený*.⁴³ Motivací pro lexikální výpůjčky jsou chybějící označení pro daný předmět. Česká slova jsou nahrazována anglickými nejen pro pojmenování nové skutečnosti (například *selfie* – fotka obličejů na sociálních sítích), ale jsou nahrazována, přejímána jako nové pojmenování pro již existující a pojmenované skutečnosti (*deadline* – lhůta).⁴⁴

5.3. Neologismy

Vznik nových věcí a nových moderních technologií vybízí ke tvorbě dalších slov, k pojmenování nově vzniklých reálií. Mladá generace má téměř neomezené možnosti, jak svou mluvu odlišit od mluvy rodičů či učitelů, aby si vytvořila svůj vyjadřovací styl. Neologismy jsou jedny z těch lexikálních prostředků, které tomu nejvíce napomáhají. Právě mezigenerační rovina hraje velkou roli hlavně u typu neologismů, kde je stejný výraz použit ve více významech. Například slovo *spoiler*. V dnešní době chápeme význam slova jako klíčovou informaci, kterou nechceme vědět. Ve smyslu informací o filmech a knížkách, které jsme ještě neviděli a nečetli. Starší generace slovo *spoiler* chápe jako součást motorového vozidla.⁴⁵ Neologismy, nové odvozeniny a složeniny, vznikají jak z českých základů (odpírač, hrudkovina), tak z cizích a také hybridně (biopotravina,

⁴² KLIMEŠ, L. (ed.) *Sborník přednášek z VI. konference o slangu a argotu v Plzni*, 1998. s. 70

⁴³ PETRÁČKOVÁ, Věra. *Akademický slovník cizích slov*. 1.díl. 1995. s 52.

⁴⁴ *Nový encyklopedický slovník češtiny*, [online]. Dostupný na czechency.org/slovník/

⁴⁵ SVOBODOVÁ, Diana. *Neologismy v jazyce současné mládeže*. s.300

minidélka).⁴⁶ V každé době přibývají neologismy také díky přejímání z cizích jazyků a kalkování. Charakterizujeme je z hlediska svého vzniku příznakem **novosti**. Představují specifický soubor lexikálních jednotek. Pokud se na ně zaměříme ze synchronního hlediska, je tento příznak novosti chápán ve smyslu jejich systémové neukotvenosti. Od ostatních jednotek systému se liší jednak svými sémantickými a formálními vlastnostmi, často ale i svým stylovým zařazením.⁴⁷ Jde o lexikální jednotky, které nejsou ještě plně včleněny do struktury slovní zásoby. Postavení ve slovní zásobě zaujímají zejména periferní, mohou ale při splnění určitých podmínek přecházet z periferie do centra. M. Ziková charakterizuje neologismy také jako *soubor lexikálních jednotek plnicích specifické onomaziologické funkce, který stojí na periferii systému slovní zásoby. S postavením na periferii pak souvisejí i některá specifika jejich tvoření, které se liší od tvoření ostatních jednotek systému.*⁴⁸

5.4. Vulgarismy

Vulgarismy neboli sprostá slova, jsou výrazy vyjadřující negativní a zároveň emotivní postoj mluvčího k člověku či věci, nesoucí expresivní odstín hrubosti či obhroublosti. V jazykové komunikaci je považováno za nevhodné a narušující jazykovou etiku.⁴⁹ Vulgarismy jsou silně proměnlivé v čase i mezi generacemi. Mezi příklady vulgarismů můžeme uvést *hovno, prdel, posranej, teplej*, užívaná pro silně negativní hodnocení obvykle nečlověka (například nefungující věci, nepodařené výsledky apod.) Mezi vulgarismy ale také spadají už i ustálené vulgární reakce, které můžeme řadit do frazeologie, například „*Di doprdele! Vlez mi na záda!*“⁵⁰

⁴⁶ ČECHOVÁ, Marie, KRČMOVÁ, Marie a Eva MINÁŘOVÁ. *Současná stylistika.*, 2008, s. 171

⁴⁷ ZIKOVÁ, M. *Subsativní neologismy a jejich parasystémový charakter*, dostupný na : nase-rec.ujc.cas.cz/

⁴⁸ ZIKOVÁ, M. *Subsativní neologismy a jejich parasystémový charakter*, dostupný na : nase-rec.ujc.cas.cz

⁴⁹ KARLÍK, Petr, Marek NEKULA a Jana PLESKALOVÁ, ed. *Nový encyklopedický slovník češtiny.* 2016. s. 2033

⁵⁰ ČERMÁK, František. *Lexikon a sémantika.* Praha: 2010, s. 119

PRAKTICKÁ ČÁST

V praktické části budeme analyzovat lexikální prostředky z nahrávek studentů, které nám poslouží jako podklady pro výzkum mluvy mladé generace. Nahrávky byly pořízeny na podzim roku 2021 a analýzy do mé bakalářské práce se zúčastnilo třináct studentů, osm studentů z Obchodní akademie v Karlových Varech a pět studentů z Prvního českého gymnázia v Karlových Varech.

6. CHARAKTERISTIKA PROSTŘEDÍ

6.1. Charakteristika Obchodní akademie v Karlových Varech

Obchodní akademie, vyšší odborná škola cestovního ruchu a jazyková škola je střední škola, která poskytuje střední vzdělání ve dvou čtyřletých oborech, které jsou zakončené maturitní zkouškou. Střední škola nabízí obor *obchodní akademie (63-41-M/02)* a obor *cestovní ruch (65-42-M/02)*

V oboru obchodní akademie se absolvent vzdělávacího programu uplatní zejména ve skupině povolání zaměřených na výkon ekonomických a obchodně podnikatelských či administrativních činností v podnicích všech právních forem i v ostatních organizacích. Příkladem jsou povolání (typové pozice): ekonom, mzdový referent, účetní asistent, statistik, obchodní zástupce, referent ve státní správě, bankovní a pojišťovací pracovník, administrativní pracovník, asistenta jiné.⁵¹

V oboru cestovní ruch je absolvent připraven vykonávat profese a profesní činnosti v oblasti cestovního ruchu jako samostatný odborný, střední nebo vyšší řídicí pracovník. Může pracovat v cestovních kancelářích či cestovních agenturách. Uplatnění najde i v hotelovém provozu, informačních střediscích místních nebo regionálních. Dále jako pracovník odborů cestovního ruchu při městských nebo krajských úřadech, v kulturních, lázeňských a sportovně rekreačních zařízeních. Dokonce i v dopravních podnicích a v oblasti propagace cestovního ruchu.⁵² Na oba obory jsou studenti přijímáni

⁵¹ Informace dostupné z oakv.cz/63-41-m-02-obchodni-akademie/

⁵² Informace dostupné z oakv.cz/65-42-m-02-cestovni-ruch/

po vykonání přijímací zkoušky, na základě tohoto výběru předpokládáme, že jedná o zdroj kvality pro můj výzkum.

6.2. Charakteristika Prvního českého gymnázia v Karlových Varech

Gymnázium v Karlových Varech nabízí studium *osmileté* (79-41- K/81) a studium *čtyřleté* (79-41-K/41). Studenti se po vystudovaném gymnáziu hlásí na vysoké školy jak domácí, tak zahraniční. Šíře všeobecného vzdělání umožňuje absolventům zvolit si jakýkoli studijní obor. Každý z absolventů hovoří alespoň dvěma cizími jazyky a ovládá práci s počítačem. Je schopen samostatně vyhledávat a zpracovávat odborné informace a je zvyklý na samostatnou i týmovou práci. Má široký kulturní rozhled a umí se orientovat v okolním světě.⁵³ Studenti jsou taktéž přijímáni po vykonání přijímací zkoušky.

7. LEXIKON STUDENTŮ Z OBCHODNÍ AKADEMIE

Se studenty z obchodní akademie jsem vedla dialogy, ve kterých jsem se studentů ptala na otázky ohledně jejich studia, jejich koníčků a také mě zajímal jejich pohled na výuku v karanténě.

7.1. Dialogy se studenty z Obchodní akademie

Dialogy jsou přepsány pomocí **zjednodušené české fonetické transkripce**. Opírá se o sluch a během přepisu užíváme následující zásady:

- zaniká rozdíl mezi i/y
- nezdvojujeme hlásky (Anna X [ana])
- zanikají velká písmena
- znak pro měkkost se užívá vždy nad hláskou, která je změkčená (děti X [d'et'i])
- zachycuje se vyslovovaná podoba slova (Věra X [vjera])
- ch značíme x (chalupa X [xalupa])
- nežádoucí mručení „ehh“ značíme @
- ↑ označujeme stoupavou intonaci, ↓ využíváme pro označení klesavé intonace

⁵³ Informace dostupné na : <https://www.gymkvary.cz/node/9>

Student číslo 1⁵⁴

1: ahoj, ti si v jakém ročníku střední školi?↑

2: ahoj, ve třetím ročníku.

1: hm, ve třetím ročníku a co přesně studuješ za obor?↑

2: cestovní rux na obchodní akademiji.

1: hmm a baví tě tenhle obor?↑

2: baví mě to.

1: a dával sis ještě někde jinam přihlášku?↑

2: na gymnázium f sokolovje.

1: a dostal ses tam?↑

2: @ taky.

1: a proč sis vibral zrovna tenle obor místo toho gimplu?↑

2: @ next'el sem bít f sokolovje,↑ to je první vjec á @ (smích) baví mě jaziki.

1: hmmm.

2: tagže kvuli tomu.

1: a jakí jaziki tady teď studuješ?↑

2: angličtinu, němčinu a špaňelštinu.

1: tyjo, super, a jakí sou tvoje koňički, co ráť d'eláš ve volném čase třeba?↑

2: koňički,↑ @ tak třeba trávím čas s kamarádi, třeba f čajce, chodím do fitka a @ sem se svojí přítelkiňí. (smích)

1: hmm.

2: to je tak všexno.

1: a jak dlouho cvičíš?↑ jak dlouho se tomu fitku věnuješ?↑

2: rok tak ňák, jak bila ta karanténa. @ tak, tak ňák rok. (smích)

1: a jak ses k tomu cvičení dostal, co tě k tomu přivedlo?↑

2: kamarát.

1: jé, tagže cvičíte s kamarádem?↑

2: jojo, cvičíme s kamarádem.

1: dobře, d'ekuju tě.

Student číslo 2⁵⁵

1: ahoj, tak mužeme si popovídat třeba o tom, jakí filmi máš ráť a co je třeba tvůj oblíbenej film? ↑

2: ahoj, tak já mam ráť scifi filmi.↑

⁵⁴ Dialog mezi mnou (1) a studentem ve třetím ročníku z dotazované obchodní akademie (2).

⁵⁵ Dialog mezi mnou (1) a studentem ve třetím ročníku z dotazované obchodní akademie (2).

hlavne od marvelu.↑

ale zaroven mam rat takovi ti klasiki.↑

no klasiki...mam rat velkího gedzbiho a vlka z volstrít.↑

to sou takovi ikonickí filmi, kterí mam rat, na kterí se mužu dívat dokola, protože mne to baví a hlavne ten stil...jak ten děj probíhá.↑

1:hmmm.

2: nevím jak to popsat ted'kon noo...ten film je i dlouhej, tagže mne zabaví na dlouhou dobu. (smích)

1: a kdiš máš rat velkího gedzbiho, četl si i kníšku?↑

2: né, nečetl.

1: a máš f plánu si jí někdy přečíst?↑

2: už ani né (smích).

1: (smích) a jinak čteš?↑

2:jo, něco málo přečtu.

1: něco málo hmm, a jaká je tvoje oblíbená kníška?↑

2: te' sem začal číst sapijens a zatím se mi to líbí, sem na náki stotřicátí stránce...xitlo mne to.↓

1: hmm, dobře,děkuji. (smích)

2: (smích)

Studentka číslo 3⁵⁶

1: ahoj, ty si taky teda ve třetím ročníku a taky teda studuješ cestovní rux?↑

2:ahoj, jojo.

1: a dávala sis ještě někam přihláški?↑

2: @ jo @ já sem si vlasne dávala přihláški ještě ná @ tu soukromou obxodní akademiji a dostala sem se sem... a dávala sem si přihláški i na normální obxotku i na ten cestovní rux.↓

1: hmm, a proč sis vibrala zrovna ten cestovní rux?↑

2: (smích) protože...kvuli jako t'em jazikum, ale nakonec máme jenom o jeden víc, neš bich mñela na normální škole, tagže...

1: hmm, a připadá ti to studijum nároční tadi?↑

2: @ jak se to vezme, te'kons po tí karanténe, jak sme bili doma, tak se vubec nedokážu učít.

1: hmm.

2: jakože mi to prost'e vubec nejde do hlavi, jak sme bili prost'e @ prost'e doma.↓

1: hmm a přišlo ti, že ses v tí karanténe něco naučila, že máš nové poznatki, nebo to bil opravdu stracenej rok?↑

2: určit'e sem se něco naučila, třeba jako s češtiny, to určit'e. (smích) a s učta jako taki,↑ ale vubec se nedokážu jako nadřít ti vjeci na ten @ test.

⁵⁶ Dialog mezi mnou (1) a studentkou ve třetím ročníku z dotazované obchodní akademie (2).

1: aha, a jak probíhala vůbec ta víuka, vi ste psali ti onlajn testi↑?

2:nó @ jak u jakího předmětu...někde sme psali onlajni, někde nás i skoušeli f hodináx, ale @ tet' je t'ex testú o hodně víc.

1: hmm, berou na vás nějak ohledy, jakože vám dali nějakí pomalé rozjest, nebo nevidíš rozdíl a je to úplně stejné jako přet karanténou?↑

2: já si myslím, že tak dva týdni f září brali ohledi, ale pak už se muselo jet jako @ rixle, protože samozřejmě tet' zas stoupaj ti čísla, takže si myslím, že zase pujdem do karantény znova.

1: myslíš, že se to zase zavře jo?↑

2: (smích) jojo, určitě.

1: a kdiš seš takle ve třetáku, tak asi biste nebili natšeni, kdibi vás zase zavřeli doma takle přet tou maturitou, co?↑

2: @ nó jakó...

1: nebo vihovovala vám ta karanténa v něčem↑?

2: hmmm, mě to jako moc nevaďilo, protože sem mňela doma ten svůj klit na to...takle ve třídě všixni spolu mluví a takle, ale vadilo, že třeba o svim volnim čase sem nemohla nic d'ělat, že všexno bilo zavření a takle.↓

1:hmm↓ a co takle d'eláš ve volnim čase, jakí sou tvoje koňički?↑

2:no @ xodim cvičit do posilovni, trávím čas se svim přítelem, nebo s kamarátka zajdem někam na jídlo nebo takle.

1: haha, vi všixni cvičíte! (smích)

2: (smích)

1: dobře, a otkut vlasně si?↑

2:já sem puvodně jako z rozňetína s ostrova, ale @ sem hodně času ve varex, mám vlasně rozvedení rodiče, takže sem ve varex a v rozňetíne.↓

1: hmm, ale nejsi na intru, že ne?↓

2:hmm ne, ne.

1:super, tak mi třeba taki ještě řekni jakí filmi máš ráda.

2: já to mám podobně jako student číslo jedna. (smích)

1: (smích)

2:mám ráda scifi a takoví ti normální klasickí filmi, kteří zná každej...kňíšky teda moc nečtu, přečetla sem myslím dvje kňíšky k maturitě a asi tam i skončim, (smích) protože mňě to vůbec @ ale vůbec nebaví.

1: haha, a kam by si xt'ela smňeřovat dál, xt'ela bis jít na nákou vejšku?↑

2: určitě, na vejšku sem xt'ela dickí, ale ještě nevim na jakou, jediní, co vim, je, že nexci na žádnou ekonomickou nebo takle.

1: nexceš se už vjenovat tomuhle?↑

2: nene.

1: super, moc d'ekuji.

Student číslo 4⁵⁷

1: ahoj, tak máme tu studenta číslo čtíri, a ti teda taki studuješ třetí ročník na obchodní akademiji, obor cestovní rux.

2: nazdár, jasne. (smích)

1: a já se ťe taki zeptám proč sis vibral zrovna tenle obor.↓

2: zdálo se mi, že to asi bude nejlepší volba, jelikož sem tušil, že tady jako budou nějakí víletí a tajito a já mám ráť víletí @ á @ hlavně mám ráť jaziki, ráť se učim jaziki, aš na němčinu...to..nemusim uplňe..a učim se tadi teda ruskej jazik, němčinu a angličťinu.↓ původně sem se xťel učít španělšťinu,↑ ale tu bohužel nemáme, nemňeli sme jí na víbjer a mňel sem teť ve třetím ročníku na víbjer mezi ruskim jazikem a španělšťinou a ..ale ruskej jazik jakobi mi je blíš...ňákim spůsobem..a no..

1: tagže hlavně kvuli ťem jazikum?↑

2: jojo, kvuli jazikum

1: a seš spokojenej tady na obxotce?

2:@ aš na tu němčinu jo.

1: jo,↑ naplňilo to tvoje očekávání, tahle škola?↑

2:jo docela jo, kdibi nebila ta korona, tak bi to bilo lepší, protože to pokazilo hodně viletú, který sme mňeli mít...jako vilet do anglije @ do berlína a takoví...

1:aha, a odkud si?↑

2: já sem s lokte.

1: aha, tak to taki nejsi na intru vit'?

2: nejsem, normálně dojižd'im.

2:ale jezďí to hodně špatně semka.

1: jo?↑

2:nó @ nezdá se to, ale jezďí to fak špatně, tagže je to třeba každí...@ hodinu a púl.

1:hmm.

2: tagže cesta domu je dicki taková zábavná no.

1: haha! A kam sis vůbec ješťe podával přihlášku?↑

2: @ do dalovic na logistickou...a...tam...mňe taki vzali↑..ale..ona tam studovala sestra a já si říkal, že..to asi upe nexci studovat...něco takovího, tak sem šel semka.

1: hmm, a co ti si mislíš o tí karantěne, o tí víuce v ní...mislíš si, že si stratil rok,↑ nebo že ťi to něco dalo, či něco vzalo?↑

2: @ nó nič mi to ekstra nedalo ani mi to nič ekstra nevzalo...abich pravdu řek. @ bilo to takoví...bilo to...na jednu stranu to bilo dobrí f tom, že sme se vispali, bilo to takoví víc jako f klidu, alé..@ potom to postrádalo ten smisl tí školi, že sme se ekstra nič nemohli naučit si mislim z toho, protože jak to nebilo vůbec zajetí... tak to bilo takoví zvlášťní no v tomle.

1: hmm a mňeli ste normálně hod'ini, že ste museli mít zaplí kameri?↑

⁵⁷ Dialog mezi mnou (1) a studentem ve třetím ročníku z dotazované obchodní akademie (2).

2:@ nó na některých hodinách to chtěli ,ale pak s toho sešlo, že nakonec jakobi ne no, jen většinou třeba zezáčátku na něký hodině to chtěli zapnout,↑ jakože jestli tam sme a něco takového, ale jinak né no.

1:ahá, no a co známki↑ zlepšili se ti třeba v karantěně↑

2:(smích) jo, to si pište, že se zlepšili! (smích)

1:jo?↑

2: no, a pak sem se vrátil spátki do školi a šlo to jakobi,jakobi hodně s kopce.

1: a co ti takle dělalo nejvjetší problém v tí karantěně?

2:@ no, asi moje lenost mi hodně bránila, abich pravdu řek, já si dicki řeknu, že to jako @ nějak nepotřebuju, nebo takle, nebo sem třeba zapomněl, tagže...nebavil mě ten systém v tom.

1: hmm, chápu, no a co ty třeba čteš, nebo na co se ráť d'íváš?

2: @ (smích) já sem četl, kdiš sem bil na základní škole, ale už nečtu, protože mi to připadá jako stráť času, ne uplňe...jakobi stráť času, ale já rači vid'elávám peníze...to je vječí zábava.↓ a filmi...no...@ mám ráť jakobi scifi a tajito márvelofki...ale zajdu si ráť třeba na bohemija rapsodi a tajito.↓ teť sem bil nedávno na tom dokumentu o karlu gotovi, to bilo super no.↓ nebo si ráť zajdu na bondofki.

1: super, a ti si říkal, že ráť vid'eláváš peníze, tagže ti už někde pracuješ?↑

2: no na brigoški xodim no.

1: ahá a kde máš brigošku?↑

2: no, (smích) tak teť sem částečně jakobi nezamňestnanej jakobi, dříf sem mňel čtíři práce, ale nemňeli na mňe rozpočet nebo vzali někoho na hlavní pracovní pomňer, tagže mi zůstala jedna, kde dělám statistiki hokejovíx utkání.

1: super.

2: dále neska budu nastupovat do teska f sokolovje na sklat a ješťe sem dělal f a tři sportu, dělal sem ve sportisimu, @ v mekáči, no...v meku i v kfc...no...dál si to nepamatuju.↓

1: teda, ty jsi workoholik, abi ti sbil čas na tu školu taki někdi! (smích)

2: (smích) vobčas to trošku zanetbávám no, ale zase zkušeností do života sou podle mňe na druhou stranu jako...oproti známkam, kdi ..já nevim, podle mňe se na střední škole ekstra neřeší, jakí máme známki, je to..takoví jako...není to tak ekstra důležití, důležití známki sou na konci toho ročňíku a zvlášť ve čtvrtáku, tagže...kdiš můžu nabrat zkušenosti nákí, kteří se mi hodí do budoucna, tak je to lepší, neš si stát za tím, že budu mít samí jednički, kteří mi sou k ničemu.

1: zajímaví názor, tagže po matuře xceš jít pracovat?↑

2: nene, chci jít na vejšku a potom si nák rozject podnikání, xťel bich kavárnu nebo restauraci @ prostě podnikat no.

1: super, moc ti děkuju.

Studentka číslo 5⁵⁸

1: ahoj, proč ti sis vibrala zrovna obor cestovní rux na obchodní akademii?↑

2: ahoj, no tak hlavně mě bavili jaziki, hlavně němčina, protože na naší základní škole sme byli na němčinu zaměřeni, protože bidlim vlasně na hranicích s Německem, takže to je vlasně jenom...němčinu sem tam mňela...tagže s ájinou celkem dost bojuju,↑ tagže sem si xtěla rozvinout němčinu, abich potom mohla bít nebo pracovat f Německu...a.to je asi tak ňák všexno.

1: a koho máš na němčinu?↑ máš paňi učitelku kantorovou?↑

2:mám, ano.

1: a si s ní spokojená?↑

2:sem s ní spokojená, ale je to taková číslo. (smích)

1: a jakí druhí jazik sis zvolila?↑

2: špáňinu...přide mi to jako takovej ekzotickej jazik, je moc pjeknej.

1: baví ťe?↑

2: baví mě hrozně.

1: super, a kam sis ještě podávala přihlíški, jako druhou volbu?↑

2:dávala sem si na obxotku do kadaňe, tam mě teda vzali, ale nevzali mě sem, takže sem podávala odvolání..s tím, že to asi jako nevíde. ale višlo to, volali mamče a já sem bila hodně natšená, začala sem brečet, že jako jó, že mi to višlo,protože mamka nextěla, abich dojížděla, nextěla, abich bila na intru...no a sem tu.

1: já a ty si odkut?↑

2: s vejprt.

1: aha, a líbí se ťi tady?↑

2:jako jó, ale...@ takovej ten náš horskej vzdux nám to nenahradí, fak ne! (smích)

1:no a co ti říkáš na víuku f karantěne?↑

2:no bilo to taková hrozně únavní, protože já sem takovej společenskej človjek, že já si furt musím s ňekim povídat a takle a při tí distančce to moc nešlo.↓ prostě bilo to taková nudní.

1: takže ti xibjel takovej ten socijální život?↓

2: jo, hrozně.

1: chápu...máš ňejakí sourozence?↑

2: nemám právjje.

1: takže ťi bilo smutno?↓ a mislíš si, že ťi ta víuka v karantěne ňeco dala?↑

2: no, spíš asi ubrala, protože já fak z tí karantěni si skoro vůbec ňic nepamatuju, hlavně s účta sem uplňe v háji. (smích) prostě nevím vubec ňic, takže s ťim taki bojuju, ale zas mi to na druhou stranu dalo dobrí vstahi s rodičema nebo hlavně s mamčou, protože sme museli doma ňejak vixázet, protože už to fak bilo dlouhí...á...spíš mi to vzalo no.

1: hmm, vy ste bili vlasně skoro celí rok zavření, co?↑

2: hmm, vlasně jo.

⁵⁸ Dialog mezi mnou (1) a studentkou ve třetím ročníku z dotazované obchodní akademie (2).

1: a mislíš si, že kdibi vás zavřeli do karantény, kdiš bis bila ve čtvrtáku, že bi to ovlivnilo tvůj úspjex u maturiti?↑

2: abich bila upřimná, tak mne bi asi hráblo. (smích) to bich jako nedala, to fak ne.

1: mislíš, jako, že bis bila nervózní s toho, že nejsi dostatečně připravená?↑

2: jo, určitě.

1: tagže si mislíš, že to ti maturantí mňeli těžkí?

2: rozhodně, sice sou doma, maj čas se to učít, ale i tak prostě...rači se to učít f tí škole a mít jistotu, že teda oukej, nějak sem připravená, ale...

1: hmm a ti učitelé teda na vás brali ohledi?↑

2: jako brali, teda jak který, ale převážně sem i bila jako s tím přístupem spokojená,↓ že fak ti učitelé bili fak jakobi milí, že třeba kdiš sem jim napsala s tím, že sem mňela zrovna rehabilitace, s tím že...no, paňi učitelko, já vám ten úkol poslat nemůžu, můžu ho poslat později?↑ jojo mužete, tagže tajito bilo jakobi dobrí no.

1: chápu, co tvoje oblíbené kniški a filmi?↑

2: no já sem specialista na romantárny! (smích) prostě miluju romantickí filmi, romantickí kniški, tagže převážně čtu jenom romantiku. at' už to má špatnej konec, nebo dobrej konec. a kniška, co teď čtu, se menuje papírová mňesta...to je taki taková menčí romantika a filmi...třeba áftr...taková ta klasika.(smích)

1: super, díky moc.

Student číslo 6⁵⁹

1: ahoj, ták ty si ve třetáku, obor cestovní rux, co te vedlo k tomu tady studovat?↑

2: nazdárek, no slišel sem, že tadi na tíhle škole se jezďí hodně na víleti, kvůli tomu sem sem šel a mne baví dokonce i jaziki...tak sem si říkal, že ta škola asi bude pro mne.

1: hmmm.

2: já sem upřimně nevjedel, kam jinam jít, sem vlasně mňel druhou přihlášku na @ prumce, f ostrovje na ajtí, a pak sem si říkal, že to je takoví nudní, tak sem šel sem nakonec.

1: a ty si víc humanitně zamňeřenej, nebo ti de víc matika a takovíhle předmňety spíš?↑

2: hmmm matika mi de...jak kdy, jaziki mi dou, němčina, ájina..mi neďelá problém

1: jasně, tagže si tadi správě.

2: (smích) no...dá se říc, že jo.

1: a co te' momentálně studuješ tady za jaziki?↑

2: @ němčinu, ájinu a ruštinu.

1: hmm a který jazik te baví nejvíc?↑

2: hmm @ nevadí mi aňi jeden.

1: aha, a který je pro tebe nejtešší?↑

2: zatím ruština, protože jí mám prvňim rokem

⁵⁹ Dialog mezi mnou (1) a studentem ve třetím ročníku z dotazované obchodní akademie (2).

1: chápu, no a ty se ohledně karantény cítíš jak?↑

2:hmm no spalo se mi líp, (smích) učilo...jak na kteréx předmětech se mi učilo hůř, na nákách se mi učilo docela dobře, jinak...@ karanténa nebila zas tak špatná, mne to moc nevadilo, ale náki předměti bili aš moc, že to karanténa nezvládla, že se muselo spíš prezenčne..že..že bi to bilo lepší.

1:hmm, takže si myslíš, že kdybi si bil ve škole, že bis bil víc produktivní co se tíče toho studia?↑

2: určíte tak...mám mnohem menší produktivitu než f prváku, f prváku sem se učil, i rát sem se učil a teť prostě aňi neotevřu sešit, je to těžší prostě.

1: hmm, zase se do toho dostat...je pro tebe těžší?↑

2: jojo.

1: a jakěj předmět si myslíš, že vaše třída sledovala nejčesím v tí onlajn víuce?↑

2:bylo to úcto, protože to bil pro nás novej předmět a ve škole sme se učili jen mñesíc, takže...

1: chápu a koho máte na úcto?↑

2: paňi učitelku diblíkovou. (smích)

1:chápu. (smích)

1: a paňi diblíková učila normálne onlajn s kamerou?↑

2: mmmm jenom mluvila, takže to bilo těžší, jak se otevírají tí úcti...nám řekla jen něco ve tvaru té a to je všexno, taki sme si museli prostě sami nák vyluštit jak to napsat a tak.

1: hmmm a máš pocit, že nějakí základi s toho úcta ste poxitili, nebo si myslíš, že je to fak hodně špatní?↑

2: aš jak sme bili mñesíc teť v tí škole, tak sem to začal trošku xápat a teť už to nák xápu, ale...

1: a kterej předmět bil nejvíc f pohodě pro vás?↑

2:mmm možná ta ájina nebila zas tak hrozná, jako asi nic nebilo hrozní, ale s toho úcta sme mñeli všixňi nahnáno.

1: hmm, dobře a ještě se teda zeptám tebe jakí máš rát filmi?↑

2:@ já mám rád akční filmi, něco v podobje krimi, přijde mi to takoví zajímaví, taki takoví emocionální a je to takoví, že se na to klidně podřívám třeba třikrát.

1: hmmm a čteš?↑

2: @ hmm čtu komiksi jenom, moc nečtu.

1: tak to se asi těžíš aš budeš číst k maturitě. (smích)

2: (smích) moc ne no!

student číslo 7⁶⁰

1: ahoj, takže abich te taki přectavila, tak ti také studuješ třetí ročník na obchodní akademiji, obor cestovní rux, taki mi prosim povjes, proč sis vibral zrovna tenle obor.

⁶⁰ Dialog mezi mnou (1) a studentem ve třetím ročníku z dotazované obchodní akademie (2).

2:ahoj, tak oni bili takoví dvje vjeci proč sem sem šel, já mam rát toťiš historiji á zeměpis, tak to se mi hodně hod'í při průvotcování, no a pak @ protože sem z varů, tak @ sem next'el moc dojížd'et á tudle školu mám celkem blísكو domova.↓

1: hmmm, tagže ti si sem šel opravdu za účelem toho, že bi ses xt'el vsd'elávat v tom průvotcování, abis to moh d'elat jako profesi?↑

2:taki,↑ akorát sem nevjed'el, já do dneška aňi nevím, co bich jako xt'el d'elat jako f budoucnu, ale tajito je celkem k tomu jako hodně blísكو , protože opravdu k tomu mám tak ňák...mám rát tihle vjeci.

1: hmm, tagže si tadi spokojení.↓ nemňeňil bis?↓

2: @ asi ne, možná kdibi bili jako ňákí ředitelskí volna více (smích) nebo takoví. (smích)

1: haha, a kam sis ešt'e dával přihlášku?↑

2:ešt'e na pajdu.↓

1: na pajdu jo?↑ to mňe překvapuje, to jsou dva docela odlišní obori.

2:no tak, mí rod'iče sou učitelé, tak sem si říkal, že bich to taki skusil.

1: hmm, a dostal ses tam?↑

2: nedostal. ↓ (smích)

1: aha, tagže todle bila jasná volba.↓

2: ano, bila.

1: hmm, no a jak vňímáš ti karanténu a studijum v ňí?↑

2: no popravd'e, mňe to i celkem vihovovalo.

1: si introvert?↑

2: nene, no...jako, možná i trošku, ale..spíš jako mi to vihovovalo jako tak, že sem se ráno probud'íl asi pjet minut přet osmou a šel sem na tu onlajn hod'inu no.↓ a meziťim sem si d'elal třeba snídani nebo tak.

1: ano, tagže to bilo takoví pohodlní, co?↑

2: ano.

1: a neomrzelo t'e to uš, jak to trvalo dlouho?↑ skoro rok, furt f kuse ti stejní dni...

2: no, ke konci asi uš jo, protože uš mi pak tak ňák xibjel ten osobňí kontakt s t'ema lidm, ale, já nevím, mňe to tak ňák jakože aňi nezasáhlo, tagže @ kdibi přisla ešt'e další karanténa, tak mi to nebude vad'it.

1: a mňel si doma rod'iče, xod'ili do práce, nebo bili s váma doma?↑

2: no, převážňe bili doma no.

1: a co pro tebe bilo nejt'eší, taki to účto?↑

2:no, to slavní účto no, protože sme jako nevjed'eli, bil to právje žejo...@ náš uplňe prvňí předmňet á... nevjed'eli sme, jak to máme třeba zaúčtovat, nebo prost'e nevjed'eli sme, jak na to jít hlavňe .

1: ano, chápu, a máte paňí d'iblíkovou ešt'e na ňeco?↑

2:ešt'e máme na ekonomiku cestovňího ruxu a minulej rok sme mňeli na průvotcování.

1: a uš ste mňeli letňí školu?↑

2: ešt'e ne, příst'í rok.

1: aha, a máš s toho strax?↑ kdiš budeš muset přectoupit přet celou třídu a průvotcovat dlouho f kuse?↑

2: ani né, jako tak...já tu třídu žejo znám, tagže zas tak moc ne, spíš jako @ aš to bude jako třeba budoucí moje práce náká, tak to už asi jo.

1: naprosto chápu, a co tebe baví, co ráť čteš a na co se ráť d'íváš? ↑

2: no já moc jako nečtu, já se musím přiznat, že sem teť přečet teprf první kníšku k maturit'e a teť čtu druhou, ale jako... @ spíše mám to tak, že poslouchám audijo kňih, to je pro mňe více pohodlnější.

Student číslo 8⁶¹

1: ahoj, tak, máme tadi poslední slečnu, která taki studuje třet'í ročňík na obxodňí akademii, obor cestovňí rux. proč sis taki vibrala tenle obor a si s ním spokojená? ↑

2: axój, určít'e sem s ním spokojená, je tu super bufík.(smích) na záklatce mi hodňe šla matika a jaziki, tak moje první bilo, že bich šla na gimpl, jenomže @ sem na gimpl next'ela, mám odpor k fizice a xemiji, tagže sem si řekla, že pravd'epodobňe bude pro mňe lepší, kdiš pudu na obxotku.

1:hmm, a kam sis podala druhou přihlášku? ↑

2: druhou sem si dávala na pajdu, což sou teda, jak už ste řekla, rozd'ílní obori, a to, protože sem mňela vid'ínu toho, že bich jednou x't'ela bejt učitelka, ale nakonec sem se rozhodla, že @ vlastňe obxodňí akademije je pro mňe lepší volba.

1:hmmm, a jakí jaziki tadi teť momentálně studuješ?↑

2: tagže, ájínu,ňemčínu a ruš'ínu...tu sem si vibrala, protože @ už na záklatce sme se jí učili, ikdiš teda hodňe, hodňe málo, protože bila jenom jednou tídn'e a často otpadala, ale náké základi sem už mňela tak sem f tom x't'ela pokračovat a sdokonalit se.

1: hmm a mislíš si, že t'í tady to studijum s rozš'íreními jaziki dáva něco navíc, oprot'í třeba jiním školám? ↑

2:mislim si, že určít'e jo, hlavňe němčina, a mislim si, že sem se zlepšila o hodňe víc než třeba moji kamarád'i, kteří chod'í na jiné školi prost'e.

1: aha, a nepřemíšlela si třeba nat francouš't'ínou nebo tou špaňelš't'ínou?↑

2:přemíšlela sem nat tou španělštinou, ale říkala sem si právje že, kdiš už mám právje nějakí ty základi s té ruš't'ini, že bi bilo prost'e sbitečňí si přibírat noví jazik.

1: jist'e, to chápu. jak tebe ovlivňila víuka f karanténe?↑

2:@ no tak já sem extrovert a pro mňe to bilo hodňe t'eskí, zezačátku sem si to jako uživala, že jako sranda, vstávám pozd'eji a tak, ale pozd'eji mi už začal xibjet ten kontakt a hlavňe...no to studijum. o to to učen'í bilo t'eší, protože to všexno spočivalo vlastňe na mojí vůli a jako dokopat se k tomu... no...a to bilo t'eší no.

1: hmm, že človjek nemňel uplňe tu motivaci něco d'elat.

2: jojo, jako já si mislim, že sem to zvládala, jako...co se tíče známek, si mislim, že docela dobře, ale bilo to pro mňe mnohem náročnejš'í .

1: a co si mislíš o tom, kdibi t'e to xitlo ve čtvrtém ročňíku, ovlivňilo bi to nějak tvúj průbjex u maturit'í?↑

⁶¹ Dialog mezi mnou (1) a studentem ve třetím ročňíku z dotazované obchodňí akademie (2).

2: výsledek asi ne, protože já kdiš něco xci, tak toho dokážu dosáhnout, ale mislim si, že bix s tím mňela jako vječí problém.

1: ano, xápu, a jakí máš ti ráda filmi a kniški? ↑

2: @ tak já teda upřednostňuju kniški a to hodně taki romantika a nebo fantazi, heri potr je třeba moje nejoblíbenější kniha a filmi, tak to hodně sleduju korejské serijáli.

1: tak jo, d'ekuji.

7.2. Výrazy spisovné

Vzhledem k tomu, že rozhovory probíhaly ve škole, jsem očekávala, že v lexikonu studentů bude spisovný jazyk užít hojně. Z mého výzkumu můžeme vidět, že u studentů z Obchodní akademie spisovná čeština převládala. Studenti věděli, že jejich mluva bude analyzována v bakalářské práci, a tak můžeme předpokládat, že si na svou mluvu dávali pozor. Mezi frekventované výrazy, které studenti užívali, jsou například názvy školních předmětů (*němčina, španělština, angličtina, historie, zeměpis, ekonomika cestovního ruchu, průvodcování*), označení osob, se kterými tráví volný čas (*kamarád, přítel, přítelkyně, sestra*), označení škol (*základní škola, soukromá obchodní akademie*), označení míst, kde tráví volný čas (*posilovna*), Byly užity spisovné výrazy jako (*dostatečně připravená, velmi spokojená, velká zábava, ikonické filmy*), výrazy jako *produktivita*, spisovné až archaické předložky (*jelikož*).

V lexikonu se objevily i hovorové prostředky jako (*základka, mamča, rozjet podnikání, knížka*). Hovorové pozdravy jako (*Ahoj! Nazdar! Nazdárek!*)

7.3. Výrazy obecně české

Obecná čeština se vyskytuje ve slovníku snad každého Čecha na území historických Čech. Předpokládala jsem, že se vyskytne i u studentů. V jejich lexikonu jsme našli výrazy jako (*no to si piš, to by mi hráblo*), názvy žánrů filmů (*romant'árna, bondovky, márvlovky*), názvy prostředí, kde studenti tráví volný čas (*čajka, bufík, brigošky, mekáč*). Výrazy spojené s covidem-19, jako (*distančka, onlajny*), také studenti ve své mluvě užívají. U studentů jsme zaznamenali velké množství obecně českých výrazů, které užívají místo jejich spisovné varianty, například (*ted'kon, ter'kons, dycky, tajito, semka, upe, ňáký, ňák, fak ne*). Vyskytly se nám i zkratky a zkratková slova (*Mc, IT*). Našli jsme i expresivní vyjádření jako (*Je to takový číslo!*)

7.4. Studentský slang

Očekávala jsem, že se slang mezi studenty bude užívat. Studenti často slangově označovali názvy předmětů (*úcto, ájina, špánina, matika*), názvy škol jako (*obchodka, prumka, pajda*), označovali i ročníky studia (*čtvrťák, třet'ák*), slangově mluvili o maturitní zkoušce (*matura*). Našli jsme i výraz pro učení se na test (nedokážu se *nadrtit* věci na test). Studenti vyjadřovali slangem i těžké předměty. (Některý předměty *byly moc*.)

7.5. Parazitní slova

Snad každý z nás má ve svém lexikonu několik parazitních slov, které si člověk často neuvědomuje, a kazí nám náš mluvený projev. Jinak tomu nebylo ani u studentů z Obchodní akademie, kteří při svém projevu využívali parazitní slova jako výplň mezi sdělením. Parazitní výrazy, které se opakovaly frekventovaně, jsou například⁶²

- **jakoby** (*Ted' jsem částečně jakoby nezaměstnanej jakoby. Takže tajito bylo jakoby dobrý no. Mám rád jakoby sci-fi a tajito, márvelkovky. Ale ruskej jazyk jakoby mi je bliž nějakym způsobem no. Ale pak z toho sešlo, že nakonec jakoby ne no.*)
- **vlastně** (*Já jsem si vlastně ještě dávala přihlášku na soukromou obchodní adademii. Hm, vlastně jo.*)
- **(a) takhle** (*Zajdem někam na jídlo nebo takhle. Nemohla jsem nic dělat, že všechno bylo zavřeny a takhle. Jediný, co vim, že nechci na žádnou ekonomickou nebo takhle. Ve třídě spolu všichni mluví a takhle.*)
- **prostě** (*Hlavně z úcta jsem úplně v háji, prostě nevím vůbec nic. Sice jsou doma, maj čas se to učit, ale i tak prostě. Nešlo mi to do hlavy, jak jsme byli prostě, ehm, prostě doma.*)
- **takový/á** (*Měli jsme mít výlet do Anglie a takový. Cesta je taková zábavná no. Mám ráda sci-fi a takový ty normální klasický filmy. Tak ony byly takový dvě*

⁶² S ohledem na čtenáře uvádíme v této podkapitole analýzu slov ve větném kontextu.

věci, proč jsem sem šel. Něco v podobě krimi, přijde mi to **takový** zajímavý, taky **takový** emocionální a je to **takový**, že se na to klidně podívám třeba třikrát.)

- **jako** (Protože, kvůli **jako** těm jazykům. Hm, mně to **jako** moc nevadilo. Podávala jsem si odvolání s tím, že to asi **jako** nevyjde. Co bych chtěl dělat **jako** v budoucnu, ale tajito má k tomu **jako** hodně blízko. Nene, no, **jako** možná i trošku, ale spíš **jako** mi to vyhovovalo **jako** tak, že jsem se ráno probudil asi pět minut před osmou.)

8. LEXIKON STUDENTŮ Z PRVNÍHO ČESKÉHO GYMNÁZIA

Studenty z gymnázia jsem požádala, aby mi poskytly své hlasové záznamy ve formě monologů. Předpokládala jsem, že by tak mohla více vyniknout jejich mluva, a že by se snížilo riziko zkreslenosti. Studenty jsem požádala, aby mluvili o svých koníčcích, a o plánech do budoucna.

8.1. Monology studentů z Prvního českého gymnázia

Monology studentů ze sledovaného gymnázia jsou také přepsány fonetickou transkripcí.⁶³

Student číslo 1⁶⁴

1: čús, @ xod'ím uš čtvrtěj rok na ximpl @ do maturitního ročňíku a bidlim ve varex,a kdiš teda nexod'ím do školi, tak ve volnim čase spívám nebo hraju na kitaru. @ mám i kapelu, @ kterou sem založil s kámošem vlasně čtyři šest let spátki a aš poslední dva roki sme jí rosřřili ešřě vo dva ... vo dva @ vo dva hráče a to sice o kaxon a basu. a ňák sme začli vistupovat spolu, řekli sme si, že nás to baví asi nejvíc.

já sem se obecňe dostal ke spjevu ňák sám, ňigdi sem nexod'il do hudepki ani na kitaru. prost'e sem si jel takovou vlasňi flou životňi a hodňe mňe to baví. nigdi sem moc neposlouhal, jak se má spívat nebo nemá, prost'e sem si to tam dicki dal ňák sám, sedl sem si na postel a prost'e si brnkám, nezávazňe. (smích) hodňe lidí mi i říká, že neumim spívat, že neumim vislovovat anglicki... ale jakobi...s tim ňic neud'elám.

to je asi nejvjetší víplň takovího mího snažeňi životního...jo..maluju ešře, v karantěne sem vlasňe začal malovat a jakobi...maluju rát. @ maluju temperami jakobi na velkí plátna a @ jakobi snažim se i prodávat, ale...ne dicki to de, ne každímu se to uplňe jakobi líbí. a @ to je s míx koňičku asi všexno.

to jsou asi moje hlavňi aktiviti, kdiš se teda zrovna nedrřim na @ předmňeti do školi, nebo kdiš nečtu. čtu filozofické spisy, tak si prost'e pospjevju a felim si doma, já mám rát svúj klit. prost'e si počilovat...třeba s klukama ve studiju, to mám taki rát. to sem asi neřek...máme nahrávací studijo, tam si felíme. si tam s klukama sednem a pracujem...to máme rád'i @ ňekdi prost'e ňeco nahrajem a ňekdi se i vidáme no...

ale uš mňe to přestává bavit, tajita hudebňi scěna...sou samí repeři, trepeři...a jakobi, uš je to takoví vojeti...furt se repuje vo tom stejnim a všixňi si hrajou, že jedou nejvječí dril, ale uš mňe to přestává bavit, kdiš tam človjeku xod'í čtrnáctiletí kid'i..nahrávat trek..a repovat o tom, jak kradou praxi a ...hulí trávu a fetujou, tak to člověka přestane naplňovat.

frajeři pak mluví...jakí maj čejni na krku, to mňe nebaví, jakobi uš vůbec no.

tagže sem to jakobi omezil s tim kámošem, uš to jakobi moc ned'eláme...a @ ňák mi to nexibí.

⁶³ Viz podkapitolu 6.1.

⁶⁴ Monolog studenta z dotazovaného gymnázia ve čtvrtém ročňíku.

prostě si teď nejraději dřepnem do studija, držíme hubu, (smích) já se s tím jako nigdi moc neseru...(smích) takže můžeme vedle sebe sedět jak xcem a...právje nemluvit a, je to jakobi pecka, pak s bráchou třeba eš'ě.

no, takže to bili koňički a studijum ...to sem jakobi asi řek všexno.

můj život je prostě spívání, malování obrazů, učení, felim si s kámošema, s xábrama...(smích) no, občas ještě točím klipi, sem s klukama na setu, takže to vlasně já @ taki zařizuju...set...jakí je tajming, texniku řeším s kameramanem, jestli třicítka nebo padesátka objektiví...a to jen na doplňení.

Studentka číslo 2 ⁶⁵

1: takže čau, já @ studuju právje tet'ka čtvrtěj ročňík na gimplu, takže mñe čeká @ maturita.↑ a @ ve volním čase teda tancuju, hodñe uš od malička tancuju a viskoušela sem nebo vistřídala sem uš spoustu tanečňích stilů, ale nejvíc sem se jako vjenovala scěňáku, což je jinak teda scěňický tanec, kde de hodñe o vijádřeni emoci a nákejx pocitů. abi to ten tanečňík umñel vijádřit lidem. nejsou tam viložeñe náki pravidla, hodñe se tam jedou improški a jako náki cvičeni s t'elem, aš ñekdi je to takovej jako...@ skoro autogeñi tréñink bi se dalo říct, protože..

abix to ještě uvedla na pravou míru tak @ plánuju po gimplu studovat psixologii...xci se právje hlásit na psixnu do @ do prahi na karlofku.

a @ takže sem se uš musela víc jako zajímat o tu psixologii o náki jako...terapije a tak, musela sem tet'ka si najít í nákou praksi f oboru no a @ to sem právje x'tela spojit s tím, že vlasně ekzistuje spoustu pohibovíx terapijí, kde se viužívá i ten autogeñi tréñink a takle na bázi pohibovíx terapijí, a to vlasně v tom scěňáku d'eláme od malička.

tagže to mi přislo takoví zajímaví, kdiš sem to mohla takle jako propojit.

no a mimo ten scěňák sem právje tancovala ve spoust'e jako jiníx skupináx nebo spoustu jinejx stilů. xod'ila sem i na rokec a ...což je vlasně...nevím, jak se tomu přesñe říká ...to je asi nákej sportovñí rokenrol nebo tak. i jako na zumbu sme se xod'ili nák hejbat a taki sem skoušela náki strít, strítdec a takle jako malá, ale to na mñe asi bilo...já sem taková asi citlivější povaha, takže (smích) pro mñe ten @ pro mñe ti jiní stili bili asi jako tvrdí a tak ..no..

a jinak...co bix tet' eš'ě mohla říc no...

co třeba čtu. tak @ tet' je to vječinou náki kníški jako o tí psixologii samozřejmñe ...náki jako samorozvojoví kníški..a..dá se říc, že jako učebñice vo tom. tet' mi to jako zabírá hodñe času ta škola a ta příprava na vejšku...na další mojí..karijérñi dráhu .(smích)

a...@ jinak jako co se tíče filmů...tak já mám ráda takovej..jak se tomu říká ..mám takovej...@ gilty pležr, že koukám na hodñe realiti šou, že u toho mi dovoluje můj mozek vípnout ...hodñe, takže často koukám na takoví stupiditi..troxu .(smích) například náki laf ajlendi a takle.

to mñe jako baví...mastršef...vímñena manželek...prostě u toho tak jako zrelaksuju hodñe ...a je tam i co analyzovat s toho psixologickího hlediska hodñe. (smích)

ale jinak koukám na spoustu seriálů, kde mám asi jako potrebu ti lidi, kde jako ...ti postavi analyzovat a nák je jako rozebírat s toho psixologickího hlediska no.

tagže proto mñe to asi baví, že to dokážu d'elat jako i u každího seriálu, filmu, no a to je tak nák všexno, co bich o sobje řekla, takže tak.

⁶⁵ Monolog studentky z dotazovaného gymnázia ve čtvrtém ročniku.

Student číslo 3⁶⁶

no tagže ahoj, je mi devatenáct, žiju s míma rodičema v karlovích varex a momentálně xod'im do oktávi na varskej gimpl, čoš znamená, že na jaře budu maturovat.

tagže mňel bich mluvit o svém volném čase, tagže momentálně vječinu svého volného času vjenuju přípravje na maturitu, protože jak sem řek, maturita se blíží. (smích) nó,

@ budu maturovat s češ'tini, matiki, anglič'tini a fiziki.↑

tagže f pocta'e ve svím volnim čase...počítám matiku a fiziku a připravuju si maturitní otázky a také zároveň k tomu čtu maturitní četbu.

kromňe toho xod'im s kamarádi často do čajovni @ minimálně dvakrát tídně,

nebo případně xod'íme na kafčo, do vobxod'áku nebo prost'e po škole pokecáme...

a mimo to xod'im jednou tídně plavat, snažim se to udržovat pravidelně, abix mňel nákou fizičku.

@ a mimo to eš'tě...jezd'íme s rodiči často ližovat teřko f zimně, zařim ne, nejsou ješ'te skiareáli otevřené, ale doufám, že se to brzi zlepší.

a @ celá rodina sme v pocta'e zapálení ciklist'i, tagže v lét'e dost @ často jezď'íme na kolo.

kdiš už sem u toho léta, tak eš'te v pocta'e takové...nexcí říct hobi, ale taková jako záliba naší rodini v túráx,...xození po horáx...tagže to také minimálně jednou ročně jedeme třeba do alp a tam xod'íme po kopcíc.

tagže dál bix moh mluvit třeba o míx oblíbeníc kníškáx, tak muj oblíbení autor je stívni kink, je to teda americký autor @ převážně hororú a trilerú.

coš je v posta'tě i muj oblíbenej žánr, a nejoblíbenější kníška vot ňej, co sem přečet jak v ájiňě, tak v češ'tiňe, je hřbitof zvířátek neboli pecemeteri, s tím, že ta kníška mňe natxla tehdá kdiš sem jí četl česki a rozhodl sem se, že si jí přečti v anglič'tiňe. coš zároveň d'ělám i s jiníma kníškama, neboť to rošširuje slovní zásobu a človjek si řim ten jazik procvičuje a hnetka je to lepší.

@ eš'te bix mohl zmínit kníšku, co čtu teř, to je...ta se menuje ledoví muš.

s tím, že se v ní pojednává o vinhofovje metod'e, coš je spojení f působení xladu a meditace, tagže v pocta'e o otužováni, teřka na zimu idejální kníška.

a v pocta'e se snažim tou metodou nákim způsobem říd'it, abix dosáhl nákého posunu f živoře, jak je deklarováno f kníšce. zařim visletki nepozoruju, ale přetpokládám, že se snat náki dostaví.(smích)

@ eš'te sem nemluvil o tom, jak xci na visokou, tak xci jít na čévéuté, řim se visvjetluje ta moje maturita s matiki a fiziki. (smích)

trošku sebevražedná. (smích)

a xřel bix konkrétně jít na strojárnu, na...nejspíš automobilového inženýra...@ přemíšlim mezi automobilovím inženírem a leteckim inženírem.

zařim nejsem pevňe rozhodnutej, nemusíme se rozhodovat hnetka na začátku. celkovje sem neroshodnej človjek, tagže mi to bude určité eš'te nákou dobu trvat. (smích)

a ...@ vlasňe proč tihleti dva obori? tak...v pocta'e, oba dva sou moje zájmi, jak auta, tak letadla.

s tím, že autúm se vjenuju jakobi víc, ale zase si mislim, že ta letadla maj vječí budoucnos, co se tíče mého studija a pracovního uplatnění, tagže to budu smňeřovat asi víc tam.

⁶⁶ Monolog studenta z dotazovaného gymnázia ve čtvrtém ročníku.

no (smích) já vím, že tady trošku přeskakuju (smích), ale poťme ještě na oblíbené filmy.
tak, co se tíče mix oblíbených filmů tak...@ asi bix určitě zmínil trilogii pána prstenů
a @ a potom určitě bondofki, všexni bondofki sou skvjelí, nejlepší je určitě s danijelem krejgem,
ti poslední, to je asi všexno.

Studentka číslo 4 ⁶⁷

1: tagže ahoj, xodřim na gimpl, je mi devatenáct. @ po maturitě bix se xtěla dostat na práva do plzně.

@ tagže spoustu svého volního času trávím tak, že se na to něk připravuju. @ zařim to vidřim tak, že bix xtěla d'elat buť civil, a nebó @ korporát, to zařim nevím, prostě každopádě soukromí právo.

@ s tím, že civil teda přectavuje vlasně rodiní právo, což bi mñe asi bavilo nejvíc a nebo...no nevím.

@ korporál v někí velkí firmě...je f tom hodně peñes. (smích)

sbitek svého volního času trávím tak, že se vlasně vjenuju hudbje, hraju na klavír,

spívám i. na klavír hraju převážně klasiku, protože moje pañí učitelka mi nič jiného nedává, tagže třeba neumím akordi vůbec.

(smích) jakože podle spjevñíku čist.

ale zase samozřejmñe umím noti, ale jak říkám, hraju klasiku a @..

co se tíče spjevu, tak opjet moje učitelka tvrdří, že mám hlas taki na klasiku (smích), tagže...

po vječiñe spívám někí árije a nebo lidofki.

k někímu...k někí umñelí tvorbje se moc nedostanu.

a kdiš se zrovna neučím, tak se vjenuju svímu psíkovi a (smích), trávím čas s kámoškama a ségrou ... a taki koukám na filmy.

@ co se tíče žánrů @ jak to říc @ někdi i někí oddixofki?†

někdi mám ráda takoví psixologickí trileri, kterí maj někou zápletku a tak a maj nákej moment překvapeñí a obecně sem tip, co má spíš ráda serijáli neš filmy, ikdiš záleží.

a co se tíče knížek, tak bohužel moc nečtu, popravdě řečeno i povinou četbu na maturu moc nezvládám čist a jeđiní co, tak si... @ teda pročítám někí učebñice na práva, abix ti přímački na ti práva někím spůsobem zvládla no.

a @ to je asi všexno co mñe napadá.

Student číslo 5 ⁶⁸

ahoj, sem ve čtvrtáku na gimplu ve varex a po maturitě bix xtěl..bix se rát přihlásil na karlovu univerzitu do prahi na ..@ asi na fildu, na @ češřinu a d'ejepis nebo tam tomu říkaj..bohemistika a historije.

⁶⁷ Monolog studentky z dotazovaného gymnázia ve čtvrtém ročníku.

⁶⁸ Monolog studenta z dotazovaného gymnázia ve čtvrtém ročníku.

a přičemž mě teda jako baví ta čeština @ ta literatura hlavně na tom a @ vlasně kdibix mňel mluvit vo tom, vo svíx koničci,@ literatura. @ tagže teda jako, ráť čtu kňiški, ne teda jako jenom českí, ale i zahraniční.↑

to kdiš už tak mám ráť americkí spisovatelé jako bítňíki, nebo i starší,hemingveje. @ stracenu generaci...

ale jinak teda @ teťkon na to xci jít proto, abi mě to dokopalo k tomu čist i ti českí kňiški.

jó třeba čapka a @ hrabala, kunderu a takoví.

no a s historije tak to mě baví hlavně teda dvacátí století.

ale jako i ten středovjek mám ráť, období karla čtvrtího, už jenom proto, že sem z varú, tak proto.

tak von mě jako..@ jako panivňík zajímá.

a hmm třeba jako filmi, jo, ráť se dřívám na filmi, tagže... @ ale tam zase jako spíš než ti zahraniční, tak mám ráť ti českí.

jo třeba takovou tu novou vlnu s řex šedesátek, jo...

mencl a takoví @ režiséři, no a @ pak jako krom řex filmú mám ráť hudbu.

hrajú na kitaru už ot patnáctí, takgže tam mám @ ráť zase uplňe jinej stil. tam mám ráť třeba jako nejvíc asi jako folkoví písničkáři, tagže mm neumim hrát jako rokoví a tohle.

ale mám i rokovou kitaru nebo elektrickou.

tagže to si hrajeme s tátou, páč on mlátí do bícíx, tagže...

si hrajeme takle někdi.

ale já sám si hrajú ti písničku k táboráku, ti klasiki.

Jo, okoře jo a takovíhle vjeci.

no a ještě bix mox říct, co mě nebaví...co mi nejde, tak to je malováňí.(smích)

kreslit, to sem fak někdi neumňel.

tagže to bilo pro mě dicki jako utrpeňí, kdiš sem musel poviňe něco jako patlat na řex vítvarkáx.

no to samí i s hraním her, to fak neumim, to sem dicki koukal na ostatní, jak hrajou.

jo ňákí to gétéáčko jo a takoví.

nebo majnktaft, to de mimo mě celkem.

a tagže , jako...pařmen na kompu fak jako nejsem no. (smích)

tam kdiš už tak koukám na ti filmi no dišťak.

no zajímám se o politiku, tagže si jako poušťim na seznamu hlavně třeba št'astní pond'elí

prost'e mě zajímá politickej bizár jo.

na jutubu se vopčas koukám na ňákí třeba na koviho nebo takoví ti...abix si prost'e s toho něco vodnes no, samozřejmňe, že vopčas sjedu k ňákím kravinám, ale rači se koukám na vjeci, kteří maj ňákej jakobi přínos.

no tagže to bi bilo tak v kosce k řem mím koničkům.

8.2. Výrazy spisovné

Spisovnou češtinu jsme zaznamenali i v lexikonu gymnazistů. Z výzkumu můžeme posoudit, že byly užívány spisovné výrazy pro označení předmětů (*bohemistika, historie, fyzika*). Opět byly užívány spisovné výrazy pro názvy škol (*Karlova Univerzita*). Když studenti mluvili o svých oblíbených knihách, mluvili o *literatuře*. K mému překvapení se v lexikonu několikrát objevily spisovné až knižní výrazy a spojky, jako například (*neboť, přičemž, je deklarováno, pozorovat* změny). Studenti spisovně označovali místa, kde (*čajovna*) a s kým (*kamarád*) tráví volný čas. Mluvili také o plánech do budoucna po své *maturitní zkoušce*. Hovorové výrazy byly v promluvách také zaznamenány (*táta, knížka, písnička*).

8.3. Obecně české výrazy

Náš výzkum dokládá, že i v promluvách gymnazistů je průřezově užívána obecná čeština. Studenti se ve *Varech* schází s *kámošema* či *kámoškama* a tráví čas se svým *psíkem*. *S bráchou* nebo *ségrou* si občas zajdou do obchodáku, případně pokecat na *kafčo*. Rádi se podívají na staré *bondovky* nebo nějaké *oddychovky*, když zrovna nečtou povinnou četbu na *maturu*. Hrají na kytaru písničky u *táboráku*, a ikdyž se snaží pozorovat hlavně zajímavý kontent na Youtube, občas *sjedou* i *k* nějakým *kravinám* a zhlédnou nějaký *bizáry*. Když studenti mluví o názvu školy, používají i zkratky (*ČVUT*). Opět jsou užívány výrazy obecně české místo jejich spisovné varianty (*ted'kon, hnetka, tehda, páč*). Do obecné češtiny řadíme například i užitý výraz *prachy*, který už můžeme řadit až k výrazům vulgárním.

8.4. Slangismy

Z mého výzkumu také zjišťujeme, že v mluvě gymnazistů, oproti mluvě studentů z obchodní akademie, mnohem četněji figurují slangové výrazy, zejména zájmový slang.

U gymnazistů jsme našli typický studentský slang, jako jsou výrazy (*čtvrťák, oktáva, ájina, gympl, Karlovka, filda, drtit se, matika, vejška*).

Ze zájmového slangu, konkrétně z prostředí tanečního, se nám v projevech objevily výrazy jako (*scěňák, jedou se improšky, rokec*). Zaznamenali jsme i výrazy spojené s *hudební rappovou scénou* (*dřepnout si do studia, řešit s kameramanem padesátky, třicítky* objektivy). Pro rapperskou hudební scénu je typický životní styl, který spočívá

i v užívání drog. Proto lexikon z tohoto prostředí zahrnuje výrazy jako *fetovat* a *hulit trávu*. Mladá generace se ráda schází se *svýma chábrama*, což je výraz, který pronikl z vězeňského argotu.

V monolozích studentů z gymnázia se vyskytly i výrazy na pomezí slangu a *profesionalismů*. Studentka, která mluvila o svých plánech do budoucna, užila výrazy z právnického prostředí (*civil, korporát*), zaznamenali jsme i slang z psychologie (*psychna*), či výrazy jako *autogenní trénink* z tanečního prostředí. Studentka, která sólově zpívá, nám vysvětlovala, proč má v repertoáru většinou *klasiku – árie a lidovky*.

Koníčky mladé generace jsou různé, někdo zpívá, někdo tančí a další je *pařmen na compu* a hraje *gétéáčko*.

8.5. Anglicismy

Mluva mládeže na gymnáziu je velmi bohatá na anglicismy. Občas se v televizi dívají na nějaké *stupidity*, hlavně na pořady, jako jsou *love islandy*, či další různý *reality show*. Rádi si *pochillují* doma, *zafellí* si s přáteli a jedou si svou *vlastní flow*. Někdo ve svém volném čase tancuje *street(dance)*, někdo si občas zahraje *na compu* hru, třeba *Minecraft*, další se zajímá o literaturu a libuje si v *Beatníkách*. Hlavně, ať je všechno *oukej!*

Anglicismy figurovaly zejména u studenta, který se pohybuje v *rapperské hudební scéně*. Uvědomuji si, že se tyto výrazy mohou řadit i k zájmovému slangu. Jedná se o výrazy jako (*chainy* na krku, největší *drill*, *sejdeme* se s klukama *na setu*, *kidí*, nahrávat *track*, zařizovat *timing*).

8.6. Výrazy přejaté

V promluvách studentů máme možnost pozorovat i výrazy přejaté, které jsou užívány velmi často, zvláště v neformálních projevech. Mezi ně patří výrazy jako (*extra, super, filmy, seriály, rocková kytara, frajer*). Do přejatých slov patří i výrazy jako například (*škola, politika, psychologie, kamarád*).

8.7. Vulgarismy

Očekávala jsem, že frekvence výskytu vulgárních výrazů bude nízká. U studentů ze sledovaného gymnázia se objevily pouze dva vulgarismy (*držíme hubu, já se s tím nesperu, vydělat prachy*).

8.8. Parazitní slova

I studentům ze sledovaného gymnázia kazily projevy parazitní slova. Oproti lexikonu studentů z obchodní akademie se parazitní výrazy gymnazistů moc neliší. Nejvíce figurovaly výrazy jako⁶⁹:

- **Jako** (*Takže teda jako rád čtu knížky, ne teda jenom jako český.*)
- **Takže** (*No takže ahoj! Takže v létě dost často jezdíme na kolo. Takže bych dál mohl mluvit třeba o mých knížkách. No takže jsem to jakoby omezil s tím kámošem. No takže to byly koníčky a studium. Takže to si hrajeme s tátou, páč on mlátí do bicích, takže...*)
- **(a) takhle** (*A taky jsem vyzkoušela nějaký streatdance a takhle. Koukám na love islandy a takhle.*)
- **Prostě** (*Sedl jsem si na postel a prostě si brnkám.*)
- **Vlastně** (*Jsem vlastně začal malovat.*)
- **Jakoby** (*Ale jakoby s tím nic neudělám. A jakoby už je to takový vojetý. Už to jakoby moc neděláme. Radši se koukám na věci, který máj nákej jakoby přínos.*)

⁶⁹ S ohledem na čtenáře uvádíme v této podkapitole analýzu slova ve větném kontextu.

9. ANALÝZA MLUVENÝCH PROJEVŮ Z JINÝCH JAZYKOVÝCH ROVIN

V mluvě studentů nechybí poměrně pravidelné odchylky v **morfológické rovině**, které jsou typické pro mluvené projevy. Jedná se zejména o nedbalé koncovky, jako je: - **é nahrazeno ý/í** (*Maturanti to měli těžký. Dobrý vztahy s rodiči. Romantický filmy. Je to těžký. Všechno bylo zavřeny. Bylo to takový nudný.*)

- **ý nahrazeno ej** (*takovej ten náš horskej vzduch, exotickéj jazyk, jsem nezaměstnanej, je moc pěkněj*) Další jev, který je příznačný pro mluvené projevy, je **krácení samohlásek**. (*Že zase pujdem do karantény. Měla jsem doma ten svůj klid. Trávím čas se svým přítelem. Je mi blíž nějakým způsobem. Normálně dojíždím.*)

Do typické výslovnosti, která je při promluvách užívána, patří **náslovné v** (*Vobčas to zanedbávám. Je to takový vojetý. Vo dva hráče.*) V promluvách jsme zaznamenali, že studenti často nevyslovují začáteční hlásky (*eště, dycky*).

Mluva mladé generace je velmi specifická i z hlediska **syntaktické roviny**. Pro mluvené projevy jsou typické syntaktické odchylky, a to jak motivované, tak nemotivované. Větná struktura je v projevech studentů narušována a jde poznat, nejen díky syntaktickým odchylkám, že projevy byly spontánní a nepřipravené.

V nahrávkách nejčastěji figuroval **anakolut**. Studenti opouštěli započatá větná schémata a dokončili větu jinak, než byla původně započatá. (*No, ale zase zkušenosti jsou podle mě na druhou stranu jako, oproti známám, kdy já nevím, podle mě se na střední škole extra neřeší. Takže to třeba jede každý ehh hodinu a půl. Já si myslím, že tak dva týdny v září brali ohledy, ale pak už to muselo jet jako rychle, protože samozřejmě teď stoupaj ty čísla, takže si myslím, že zase pujdem do karantény.*)

V projevech se objevila i **apoziopeze**, násilné nedokončení věty je v mluvených projevech velmi častá odchylka. Ta se objevovala hlavně v dialozích, protože byl mluvčí přerušen jiným mluvčím. (*1: Asi byste nebyli nadšení, kdyby vás zase zavřeli doma takhle před tou maturitou, co? 2: Nó jakó... 1: Nebo vyhovovala vám ta karanténa v něčem?*)

Parcelace výpovědi jsme v projevech také zaznamenali. Studenti osamostatňovali části výpovědi. (*Kdybych měl mluvit vo tom, vo svých koničcích, tak ehh literatuta, takže teda jako rád čtu knížky. To když už, tak mám rád americký spisovatele jako beatníky nebo i starší, Hemingwaye.*)

Elipsa značí vypuštění větného členu nebo větného celku a v mluvených projevech se objevuje velmi často. Zaznamenali jsme ji i v projevech dotazovaných studentů. (*Některý předměty byly až moc, že to karanténa nezvládla. Mně to jako moc nevadilo, protože jsem měla doma ten svůj klid na to, ale vadilo, že třeba o svym volnym čase jsem nemohla nic dělat. A jak ses k tomu cvičení dostal, co tě k tomu přivedlo? – Kamarád.*)

Další odchylka, která byla v projevech užita, je **atrakce**. Týká se většinou pádu a jde o mechanické přizpůsobení členu rozvíjejícího jeho členu syntakticky nadřazenému. Vznikne nenáležitá shoda v pádě. (*Až poslední dva roky jsme jí rozšířili eště vo dva..., vo dva ehh vo dva hráče.*)

V projevech se objevila i **kontaminace**. Je to odchylka, při které dojde k záměně vazby za takovou, která odpovídá jinému slovesu či dějovému substantivu, a to zpravidla významově blízkému, či dokonce synonymnímu. (*Protože to všechno spočívalo vlastně na mojí vůli.*)

V projevech mládeže jsme zaznamenali vysokou frekvenci výskytu **opakování slov**. Studenti velmi často opakovali slova či polovětné konstrukce. (*Až poslední dva roky jsme jí rozšířili eště vo dva...,vo dva ehh vo dva hráče. Protože jsme jako nevěděli, byl to právě žejo ehh náš uplně první předmět, á nevěděli jsme, jak to máme třeba zaičtovat, nebo prostě nevěděli jsme, jak na to jít.*)

10. KOMPARACE MLUVY STUDENTŮ Z DOTAZOVANÉ OBCHODNÍ AKADEMIE A Z DOTAZOVANÉHO GYMNÁZIA

Zásadním rozdílem mezi studenty z obchodní akademie a z gymnázia byl ten, že studenti z obchodní akademie věděli, že nahrávané rozhovory budou užity v bakalářské práci. V prvních rozhovorech si můžeme všimnout, že studenti byli stydliví, protože odpovídali ze začátku holými větami. Studenti se mnou vedli rozhovory před celou třídou a v přítomnosti jejich třídní učitelky. Zeptala jsem se, zda bych mohla vést rozhovory se studenty jednotlivě v soukromí, ale bohužel to, především z časových důvodů, nebylo možné.

Uvědomila jsem si, že mluva u studentů z obchodní akademie bude zkreslená a proto jsem se rozhodla, že změním metodu pořizování zdrojů. Oslovila jsem studenty z gymnázia s tím, aby mi poskytli monology, které si sami nahrají. To, že budu zkoumat jejich mluvu v bakalářské práci, tentokrát studenti nevěděli.

Mezi lexikální prostředky, které mají studenti z obou dotazovaných škol **společné**, patří **výrazy spisovné** (*fyzika, kamarád*), **výrazy obecně české** (*ted'kons, páč, semka, brácha, kámoš*), **studentský slang** (*pajda, vejška, účto, karlovka, čtvříák, obchodka*) a **parazitní slova**, která byla u všech studentů obdobná (*prostě, jakoby, vlastně, a takhle, jako*). U obou skupin studentů se také vyskytly **syntaktické odchylky**.

U studentů z gymnázia se vyskytly výrazy z oblasti **zájmového slangu** a **profesionalismů**, (*scéňák, improšky, civil, korporát*), kdežto u studentů z obchodní akademie byl jejich výskyt téměř nulový. Domnívám se, že je to zapříčiněno tématy promluv. Studenti z gymnázia měli více prostoru se rozmluvit o svých koníčcích a o svých plánech do budoucna a také nebyli ničím ovlivňováni. To byl asi i jeden z důvodů, proč se u studentů z obchodní akademie nevyskytovaly ani **anglicismy** či dokonce **vulgarismy**, které u studentů z gymnázia naopak figurovaly.

11. SLOVNÍČEK DOKLADŮ

11.1. Popis stavby slovníkového hesla

Výrazy, které se jeví zajímavě a které tvoří mluvu mladé generace v Karlových Varech, jsem zařadila do slovníčku dokladů. Slovníček je řazen abecedně a skládá se ze tří položek.

První položka je *lexém*. Lexémy jsem uváděla ve znění, které zazněly v promluvách.

Druhá položka je *význam*. Významy jsem vyhledávala ve slovnících, které jsou uvedeny v poznámkách⁷⁰.

Třetí položka je *zařazení*. Lexémy jsem zařadila do lexikálních prostředků.

Ve slovníčku se nachází i zkratky. Proto zde uvádím **seznam zkratek**:

- vp. – víceslovné pojmenování
- subst. – substantivum
- mask. – maskulinum
- fem. – femininum
- verb. - verbum

⁷⁰ Slovníkceizich-slov.abz.cz, slovníkcestiny.cz, cestina20.cz, prirucka.ujc.cas.cz, ssj.ujc.cas.cz

11.2. Ukázka hesla

filda – y, subst., fem., - **slangově filozofická fakulta** **8.4.**

Lexémem „filda“ studenti označovali filozofickou fakultu. Lexém jsme zařadili pod podkapitolku 8.4. – slangismy.

kravina – y, subst., fem., - **označení pro hloupost** **8.3.**

Lexém „kravina“ užil student pro označení hloupé věci. Lexém jsme zařadili do obecně českých výrazů (8.3.).

chillovat – verb. – **význam relaxovat, užívat si pohody** **8.5.**

Lexém chillovat řadíme mezi anglicismy, proto jsme jej zařadili do 8.5. – anglicismy.

11.3. Slovníček dokladů ze sběru

lexém	význam	zařazení
ájina	– y, subst., fem. – předmět ve škole, angličtina	8.4.
autogenní trénink-	vp.- relaxační technika	8.4.
Beatníci	– ů, subst., mask., - představitel hnutí bad generation	8.5.
bondovky	– vek, subst., fem., špionážní film nebo román s hlavní postavou agentem 007 Jamesem Bondem	8.3.
bizár	– u, -subst., mask., - ve významu vzbuzující podiv, neobvyklý, zvláštní, podivný	8.3.
brigoška	– y, subst., fem., - brigáda (krátkodobá výpomocná práce za mzdu)	7.3.
bufík	– u, subst.mask., - bufet (provozovna, místnost, pult, kde se prodává rychlé občerstvení)	7.3.
civil	– u, subst.,mask., - slangově soukromé právo	8.4.
comp-u,	subst., mask., - počítač	8.5.
čajka	– y, subst., fem., - čajovna (menší pohostinský podnik, kde se podává čaj a další občerstvení)	7.3.
číslo (být číslo)	– a, subst., neu., - chovat se uličnický, výstředně, provokativně	7.3.
distančka	– y, subst., fem., - označení pro distanční výuku	7.3.
drill (jet drill)	– u, subst., mask., - označení pro náročnou práci	8.5.
extra	– prvek přejatý, předpona nesoucí význam zvláštní/jiné/speciální/mimořádný	8.6.
fetovat	– verb. – užívat drogy	8.4.
filda	– y, subst., fem., - filozofická fakulta	8.4.
frajer	– a, subst., mask., - naporáděný, vyzývavý, okázale se chovající mladík, namlouvající si ženy a obletující je	8.6.
gétéáčko	– a, subst., neu., -počítačová hra Grand Theft Auto	8.3.
guilty plesure	– vp., - tajná neřest či hříšná radost	8.5.
gympl	– u, subst., mask., - slangové označení pro gymnázium	8.4.
hobby – (lze i hoby)	– nesklonné subst., neu., - koníček, zájem	8.5.
hubu (držet)	– y, subst., fem., - vulgární výraz pro pusu	8.7.
hulit trávu	– vp., výraz pro užívání marihuany	8.4.
chábr	– a, subst., mask., - výraz pro označení kamaráda	8.4.
chain	– u, subst.mask., - šperk na krk	8.4.

chillovat – verb., - relaxovat, užívat si pohody	8.5.
improšky – šek, subst., fem., - improvizace	8.4.
kidi – ů, subst., mask., - malé dítě	8.5.
klasika – y, subst., fem. – klasická hudba, písně	8.4.
korporát – u, subst., mask., - slangově korporátní právo	8.4.
kravina – y, subst., fem., - výraz pro hloupost	8.3.
lidovka – y, subst., fem., - slangově lidové písně	8.4.
Love island – vp., - název britského pořadu	8.5.
márvelovka – y, subst., fem., - film natočený podle komiksových příběhů vydavatelství Marvel	8.3.
matika – y, subst., fem., - slangově matematika	8.4.
matura – y, subst., fem., - slangově maturitní zkouška	8.4.
Minecraft – u, subst., fem., -počítačová hra	8.5.
nadrtit – verb., - slangově učit se	8.4.
nesrat – verb.(se s něčím) – nezabývat se s něčím	8.7.
obchodka – y, subst., fem., - slangově obchodní akademie	7.4.
oddychovka – y, subst.fem., - označení pro odpočinkový film či seriál	8.3.
padesátky – kám, subs., fem., - označení pro 50. léta	8.3.
pajda – y, subst., fem., - slangově pedagogická fakulta	8.4.
pařmen – a, subst., mask., - člověk, který hraje počítačové hry	8.4.
pecka – y, subst., mask., - nečekaná událost, která člověka emočně zasáhne, zpravidla pozitivně	8.3.
prachy – chů – s významem „peníze“	8.7.
prumka – y, subst., fem., - slangově průmyslová škola	8.4.
rapper – a, subst., mask., - hudebník, který se věnuje hudebnímu žánru rap	8.5.
reality show – vp., - typ televizního pořadu	8.5.
rokec – u, subst., mask., - slangové označení pro akrobatický rock and roll	8.4.
romant'árna – y, subst., fem. – označení pro romantický film, či romantickou knížku	8.3.
scéňák – u, subst., mask., - slangové označení pro scénický tanec	8.4.
set – u, subst., mask., - označení pro prostředí, kde se natáčí videoklip	8.5.
streat – u, subst., mask., - slangové označení pro streat dance	8.4.
stupidita – y, subst., fem., - označení pro hloupost	8.5.
super – prvek přejatý s významem skvělé, výborné	8.6.
špánina – y, subst., fem., - slangově španělština	8.4.

timing – u, subst., mask., - označení pro načasování	8.5.
track – u, subst., mask., - označení pro píseň	8.5.
třícítka – y, subst., fem., - slangový označení pro kameru s třiceti milimetrovým objektivem	8.4.
účto – a, subst., neu., - slangově účetnictví	8.4.
vejška – y, subst., fem., - slangově vysoká škola	8.4.
vlastní flow – vp., - jít si svou vlastní cestou	8.5.
zafellit – verb., - posedět s přáteli, popít, něco pořešit	8.5.

ZÁVĚR

Cílem mé práce bylo analyzovat lexikon mladé generace ze dvou vybraných škol. Zdrojem sběru podkladů byla mluva studentů z Obchodní akademie, vyšší odborné školy cestovního ruchu a jazykové školy a z Prvního českého gymnázia v Karlových Varech. Jazykový materiál jsme získali pomocí nahrávek. Se studenty z obchodní akademie jsem vedla dialogické rozhovory, které byly nahrávány ve škole. Během nahrávání dialogů byla u studentů přítomna i jejich třídní učitelka. Studentů z obchodní akademie byli tázáni otázkami týkajícími se jejich koníčků, volného času a také toho, jak zvládali výuku v karanténě. Studenti z gymnázia mi poskytli monology, které nahrávali doma. Ve svých monologech hovoří o svých koníčcích, zájmech a plánech do budoucna. Nahrávky jsem následně přepsala pomocí zjednodušené české fonetické transkripce.

Na začátku práce jsme si stanovili základní hypotézy, které jsme ve výzkumu zkoumali. Předpokládali jsme, že průzkum mluvy mládeže prokáže malý či nulový výskyt vulgarismů. S ohledem na situaci při nahrávání jsme očekávali, že se vulgarismy nebudou v lexikonu studentů vyskytovat. Tato hypotéza se potvrdila. Výskyt vulgarismů byl skutečně velmi malý a vulgární výrazy jsme zaznamenali pouze u studenta z gymnázia. Konkrétně výrazy (*držíme hubu, se s tím neseru, vydělávat prachy*). Očekávali jsme, že v mluvě mladé generace bude hojně užit slang, zejména slang studentský a zájmový. Tato hypotéza se také potvrdila. Studenti užívali slangové výrazy pro označování škol a předmětů (*účto, matika, pajda, filda, obchodka, gympl*). Když studenti z gymnázia hovořili o svém volném čase, užívali slang zájmový (*improšky, klasiky, scéňák, civil, korporál, třicítky*). Výrazy, které studenti užívali při popisování volného času a jejich zájmů, hraničí se zařazením výrazů do profesionalismů. Naše další hypotéza byla, že se v mluvě studentů, především z gymnázia, objeví profesionalismy. Jelikož jsou ale studenti na střední škole a mluvili o svých zájmech a plánech do budoucna, přiklonila jsem se k zařazení výrazů do slangismů. Domnívali jsme se, že v mluvě budou zaznamenány anglicismy. Předpoklad se potvrdil. Oproti vulgarismům se anglicismy v lexikonu studentů skutečně vyskytovaly v hojné míře. (*set, chillovat, fellit, stupidity, hobby, reality show, drill, track*). Potvrdila se nám také hypotéza o nevýskytu dialektismů v promluvách. V našem sběru nemůžeme doložit ani jeden.

V lexikonu mladé generace byla užívána i obecná čeština. Ta se projevovovala jak v obecně českých výrazech (*by mi hráblo, onlajny, bondovky, romant'árna, brigošky*), tak v obecně českých koncovkách (*těžký, nudný, horskej*).

Výzkum této bakalářské práce dokládá, že v lexikonu nejmladší generace v Karlových Varech jsou hojně zastoupeny **výrazy spisovné**, **výrazy obecně české**, **výrazy slangové** (zejména zájmový a studentský slang) a **anglicismy**.

LITERATURA A INTERNETOVÉ ZDROJE

BÁČA, M., *K výzkumu studentského slangu*. [cit. 2022-06-26] Dostupné na: <http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=6531>

BERKUP, Sezin Baysal. *Working With Generations X And Y In Generation Z Period: Management Of Different Generations In Business Life*. Publikováno 2014, *Mediterranean Journal of Social Sciences*, ISSN 2039-2117

BOGOCZOVÁ, Irena. *Textová opora ke studiu mluveného českého jazyka a dialektologie*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2009. ISBN 978-80-7368-649-9.

BOGOCZOVÁ, Irena., FIC, Karel., CHLOUPEK, Jan., JANDOVÁ, Eva., KRČMOVÁ, Marie., MÜLLEROVÁ, Olga. *Tváře češtiny*. Ostrava: Ostravská univerzita, 2000. ISBN 80-7042-566-0

ČECHOVÁ, Marie, Marie KRČMOVÁ a Eva MINÁŘOVÁ. *Současná stylistika*. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2008. ISBN 978-80-7106-961-4.

ČERMÁK, František. *Lexikon a sémantika*. Praha: Lidové noviny, 2010. ISBN 978-80-7422-020-3.2)

DANEŠ, František. *Český jazyk na přelomu tisíciletí*. Praha: Academia, 1997. ISBN 80-200-0617-6.

FLENEROVÁ, Anežka. *Generace X, Y, Z na trhu práce* [online]. Praha, 2017. [cit. 2022-06-28]. Dostupné z: <https://theses.cz/id/lqleh6/>. *Bakalářská práce. České vysoké učení technické v Praze, Celoškolská pracoviště (studium mimo fakulty)*. [cit. 2022-06-26]

GAVORA, Peter. *Učitel a žáci v komunikaci* Brno: Paido, 2005, ISBN 80-7315-104-9

GEIST, Bohumil. *Sociologický slovník*. Victoria Publishing, 1992. ISBN 80- 85605-28-7

HARTL, Pavel a Helena HARTLOVÁ. *Psychologický slovník*. Praha: Portál, 2000. ISBN 80-7178-303-X

HUGO, Jan, ed. *Slovník nespisovné češtiny: argot, slangy a obecná mluva od nejstarších dob po současnost: historie a původ slov*. Praha: Maxdorf, c 2006. ISBN 80-7345-086-0.

CHLOUPEK, Jan. *Stylistika pro učitele*. Ostrava: Ostravská univerzita, 1997. ISBN 80-7042-119-3.

- JAKLOVÁ, Alena. *Existuje mluva mládeže?*. In: Český jazyk a literatura. 1993-1994. Roč. 44, 0009-0786
- KARLÍK, Petr, Marek NEKULA a Jana PLESKALOVÁ, ed. *Nový encyklopedický slovník češtiny*. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2016. ISBN 978-80-7422-480-5
- KLIMEŠ, L. (ed.) *Sborník přednášek z VI. konference o slangu a argotu v Plzni 15. – 16. září 1998*. PF ZČU v Plzni, Plzeň, 1998.
- KLIMEŠ, L. *Úvod do studia českého jazyka*. Plzeň: Pdf v Pzni, 1983. ISBN 59-045-83.
- KOMÁREK, Miroslav, Oldřich ULIČNÝ a Jana JANČÁKOVÁ. *Spisovná čeština a jazyková kultura 1993: sborník z olomoucké konference: 23. - 27. 8.1993*. Praha: Univerzita Karlova, 1995. ISBN 80-85899-02-7.
- KRCMOVÁ, M. *Stratifikace národního jazyka*. *Linguistika ONLINE* [online] 2005. [cit.2022-06-26]. Dostupný na <https://www.phil.muni.cz/linguistica/art/krcmova/krc-012.pdf>
- MCCRINDLE, Mark. *The ABC of XYZ: understanding the global generations*. Sydney: UNSW Press, 2014. ISBN 1742230350
- NIKLESOVÁ, Eva. *Teorie a praxe řečového projevu: úvodní kurs pro studující učitelství na 1. stupni ZŠ*. České Budějovice: Vlastimil Johanus, 2011. ISBN 978-80-87510-03-2.
- Nový encyklopedický slovník češtiny*, online. Dostupný na czechency.org/slovník/
- PETRÁČKOVÁ, Věra. *Akademický slovník cizích slov. 1. díl, A-K. 1.vyd.* Praha: Academia, 1995.
- POŠTOLKOVÁ, Běla, Miroslav ROUDNÝ a Antonín TEJNOR. *O české terminologii*. Praha: Academia, 1983.
- RADKOVÁ, Lucie. *Jak se mluví za zdmi českých věznic*. Ostrava: Filozofická fakulta Ostravské univerzity v Ostravě, 2012. ISBN 978-80-7464-109-1.
- SVOBODOVÁ, Diana. *Neologismy v jazyce současné mládeže*. In: Bláha, Ondřej, ed. *Spisovná čeština a jazyková kultura 2018*. Olomouc: Univerzita Palackého. 2018. ISBN 9788024454658.

VYBÍRAL, Zbyněk. Psychologie komunikace. Vyd. 2. Praha: Portál, 2009.

ISBN 978-80-7367-387-1.

ZEMAN, Jiří. Verbální a neverbální prostředky v komunikaci mládeže. Hradec Králové: Gaudeamus, 2013. Recenzované monografie. ISBN 978-80-7435-334-5.

ZIKOVÁ, Markéta. Subsantivní neologismy a jejich parasystémový charakter dostupný na <http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=7613> [cit. 2022-06-26]

ABZ.cz: slovník cizích slov. Dostupný: <https://slovník-cizich-slov.abz.cz/>

[cit.2022-06-26]

Akademický slovník současné češtiny. Dostupný: <https://slovníkcestiny.cz/uvod.php>

[cit.2022-06-26]

Čeština 2.0. Dostupné: <https://cestina20.cz/> [cit.2022-06-26]

Internetová jazyková příručka. Dostupné: <https://prirucka.ujc.cas.cz/> [cit.2022-06-26]

Slovník spisovného jazyka českého. Dostupné: <https://ssjc.ujc.cas.cz/> [cit.2022-06-26]

Informace o Prvním českém gymnáziu. Dostupné: <https://www.gymkvary.cz/>

[cit.2022-06-26]

Informace o Obchodní akademii. Dostupné: <https://www.oakv.cz/> [cit.2022-06-26]

RESUMÉ

Bakalářská práce na téma Lexikon nejmladší generace v Karlových Varech si klade za cíl zanalyzovat lexikon třinácti studentů ze dvou dotazovaných škol, konkrétně z Obchodní akademie, vyšší odborné školy v Karlových Varech a z Prvního českého gymnázia v Karlových Varech. Bakalářská práce je rozdělena do dvou částí – teoretické a praktické. V teoretické části jsou popsány pojmy jako generace, generace Z, dialog a monolog. Teoretická část definuje také pojmy jako lexikum v běžné mluvě či mluvený projev. Jsou v ní popsány i jazykové prostředky, vyskytující se v mluvě mladé generace. Praktická část analyzuje třináct nahrávek studentů z hlediska lexikálního. Nahrávky byly následně analyzovány i z dalších jazykových rovin, jako jsou morfologická či syntaktická.

The bachelors's thesis concerning to Lexicon of youngest generation in Karlovy Vary is focused on an analysis of lexicon of thirteen students of two questioned schools, concretely Business academy in Karlovy Vary and The first grammar school in Karlovy Vary. The thesis is divided in two main sections – theoretical and practical. The theoretical part describes terms as a generation, generation Z, dialogue and monologue. The theoretical part also defines terms as lexicon within an ordinary speech and speech. There are also language resources described which appeal during a speech of young generation. The practical part analyses thirteen records of students in terms of lexical. The records are also analysed in terms of other language's points as morphological and syntactic.